

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

MORGONBRIS

*

MARSNUMMER 1931

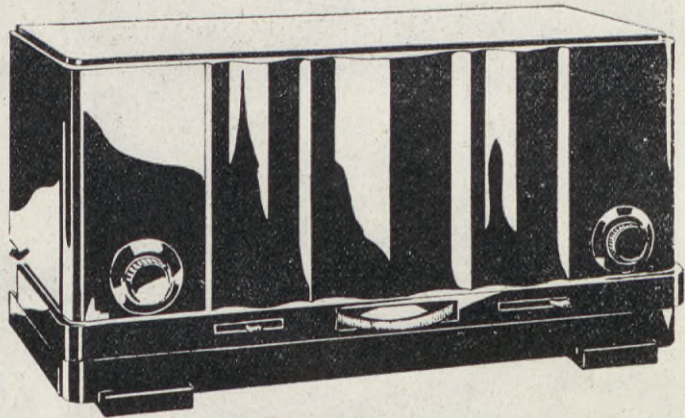
*

27:de årg.

Nummer 3

Pris 25 öre

TELEFUNKEN
SENASTE NYHET!
MODELL 1931

TELEFUNKEN 20 W

FÖR VÄXELSTRÖM
3-RÖRSMOTTAGARE MED
3 SKÄRMGALLERRÖR
HÖLJE I BAKELIT

Pris med rör Kr. 240:—

Demonstreras
 hos närmaste
 Telefunken-
 försäljare.

⁴¹ En selektiv och elegant distansmottagare

TELEFUNKEN

Svenska Aktiebolaget Trådlös Telegrafi, Stockholm

Den Internationella Socialistiska Kvinnodagen.

En fredens och förbrödringens symbol. En protest mot förödande krigsrustningar. En apell till outtröttlig kamp mot samhälleliga missförhållanden. En inspirerande impuls till personliga insatser för socialdemokratins utbredande och stärkande. En samhörighetens manifestation. Detta är några av de väsentligaste syftena, som uppbära vår kvinnodag.

Allt mer gigantiskt torna de samhälleliga spörsmålen upp sig. Allt mer svårlösta och komplicerade te sig frågorna om produktion och konsumtion ur synpunkten att rättvist tjäna hela folkets legitima behov.

Det positiva arbetet i dagens id för de många små värven, liksom insatserna för den på längre sikt bedrivna verksamheten att lösa dessa spörsmål, fordrar allas medverkan.

Kvinnorna, som först nyligen blivit myndiga medborgare, med samhällsplikt och medborgarrätt måste nu också enskilt och samfällt göra sina insatser.

Fredens tryggande i orolig värld, är inte det syftet vårt våra insatser? Kvinnornas likgiltighet och passiva inställning är ett av underlaget för militarismens utbredning och styrka.

Samma frågeställning och samma slutsats kunde uppställas och dragas beträffande många av de spörsmål, vår tid brottas med.

Samfällt måste vi alla nyktert och beslutsamt fatta sländpunkt till tidens frågor. Kvinnorna i samma grad som männen.

Fostrings- och upplysningsarbetet enskilt och inom organisationerna är en nödvändig förutsättning för att även kvinnorna med större insikter må gå till det betydelsefulla arbetet.

Många sociala välfärdsfrågor, som särskilt äro av ingripande betydelse för arbetarkvinnorna, äro ännu olösta i vårt land. Förr än kvinnorna själva framföra sina krav tillräckligt målmedvetet och mångtusenstämmigt komma de heller icke att lösas.

Kasta ej skulden på andra för alla missförhållanden inom samhället. Vi äga ju själva medel till avgörande inflytande på förändringar. Varför använda vi dem icke?

Socialistiska kvinnodagen vill just skapa tillfällen att landet över påvisa och väcka arbetarkvinnorna till förståelse för spörsmål av den art, vi ovan antytt.

Personlig insats för detta syfte av alla våra män och kvinnor — och många nya medarbetare i vår samfällda strävan blir resultatet.

MALET: Den yppersta sedelagen.

Det allmännas bästa.

EN VÄRLDSOPINION.

Den internationella aktion för avrustning som satts i gång av det Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet, är uti alla civiliserade länder i livlig verksamhet. Den stora namninsamling som upptages för att den allmänna opinionen må komma till uttryck på ett omedelbart sätt måste dock bli en mångmiljoninsamling av fredsunderskrifter, för att visa allvaret i manifestationen.

Sverige må visa att det intar en rangplats i detta strävande. Det är ju mer än andra länder de många organiserade folkrörelsernas land par preference. Det bör således gå relativt lätt att samla fulla namnlister å varje plats för denna opinionsyttring.

Rekvirera flera listor när de redan utsända fulltecknats från Kvinnoförbundets exp., Upplandsgatan 1, Stockholm.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

- Den Int. Soc. Kvinnodagen. (Manifest.)
 Den tyska arbetarklassen inför ekonomisk och politisk depression av Toni Sender.
 Varför textilarbetarna gingo ut i strejk av Maja Björkman.
 Svenskornas revolt av Sven Backlund.
 Manlig konservatism och kvinnlig sterilitet av Disa Västberg.
 Från Riksdagen.
 Litet av varje.
 Samningen om kriget av Birgit Magnusdotter.
 "Den svenska fattigdomens betydelse" av Overall.
 Den förrådda ungdomens uppror av Else Ström.
 De utstötta av Anna Lisa Hansson.
 Demonstration av Sigrid Gillner.
 Feminism — Socialism? av Bengt Hallberg.
 Dikter, notiser m. m.

FREDSFURSTENS APOSTLAR.

Det mycket blygsamma anslag till svensk fredsrörelse som regeringen föreslagit hade, som väntat, samlat en enhällig höger att gå på avslagslinjen.

Tittar man på statsutskottsreservanterna finner man, att alla de, som i främsta rummet borde ivra för fred och förbrödring, gå i spetsen för avslagsyrkandet när det gäller anslag av ringa omfattning till upplysningsverksamhet för bekämpande av mänsklighetens största dårskap.

Med biskopen i spetsen tåga prostarna och kyrkoherdarna enigt upp att mota ett så farligt tilltag.

Några kommentarer behövs ju ej för karakteristik av dylikt. Årtusendens historias upprepade exempel har härdat oss. Men för att våga ett mildt omdöme må man säga: att det sunda förnuftet ej måtte stå i vidare hög kurs hos dessa "Kristi efterföljare". Anslaget beviljades ju emellertid.

Den tyska arbetarklassen inför ekonomisk och politisk depression.

För Morgonbris av parlamentsledamot Toni Sender.

Sällan har kontinentens arbetarklass ställts inför så oerhört krävande uppgifter som för närvarande. Genom det kapitalistiska produktionssättets grymhet ha miljoner av människor kastats ut i arbetslöshet och dömts till sysslolöshetens hårda lott.

Huru många äro icke de, som sedan ett, två, ja ända till tre år tillbaka äro utstötta ur de arbetandes led. När jag för någon tid sedan efter ett möte satt kvar en stund tillsammans med några av mötesdeltagarna, satt mitt emot mig en medelålders man, sedan många år tillbaka organiserad och en av våra aktivaste partimedlemmar. Jag lade märke till hans resignerade utseende och frågade honom efter orsaken. Uppskakad lyssnade jag till hans svar i de enkla orden: "För mig har livet blivit meningslöst — jag har varit arbetslös i närmare tre år."

Icke nöd och umbäranden som han med sin familj fått lida under så lång tid, tycktes honom vara det mest odrägliga, han hade än värre att utstå — och detta är miljoner människors öde — nämligen den betungande känslan att icke vara i tillfälle att tillsammans med kamraterna kunna utföra någon samhällsnyttig verksamhet.

Det är närmare fem miljoner människor, som f. n. i Tyskland lida under den kapitalistiska krisens gisslan. Tillsammans med sina anhöriga ca 12 miljoner offer. Och indirekt, genom massornas försvagade köpkraft, beröras miljoner människor även inom medelklassen. Dagligen gå mindre handels- och industriföretag omkull. En djupgående hopplöshet utbreder sig inom allt större kretsar, man har allmänt gripits av resignation.

I denna tid av djupaste ekonomisk och själslig depression är det emellertid högkonjunkturer för politiska kvaeksalvare, som med lögnaktig demagogi veta att slå mynt av folkets nöd och förvirring. De komma med ett ytterst primitivt recept: Tysklands nöd förorsakas endast av de röda bojor i vilka folket tack vare Socialdemokraternas förräderi

— slagits genom skadeståndet. Vi skola befria Eder, heter det, vi skola omintetgöra Versaillesfördraget och Youngplanen (sista regleringen av Tysklands skadestånd) och nedgöra eller jaga bort judarna. Under Adolf Hitlers diktatur skola vi gå härliga tider till mötes.

Förtvivlade och politiskt okunniga människor trodde på detta frälsningens bud, de insågo icke, att krisens förklaring endast som följd av fredsfördraget och skadeståndet icke är något annat än en gemen manöver att bortförklara den rådande nödens verkliga orsaker: Det kapitalistiska produktionssättet och de i ekonomiskt hänseende först nu fullt framträdande efterverkningarna av världskrigets vansinne!

Aldrig har Socialdemokratien och dess ledare häftigare och lögnaktigare smutskastats, som för närvarande är fallet i Tyskland. I ädel tävlan med borgerliga och fascistiska rikta kommunisterna även nu, inför den hotande fascistiska faran, sina vapen endast mot sina socialistiska bröder. Märka de då icke, vilkas ärenden de gå?

Den tyska fascismen är en typisk uppenbarelse av storkapitalismen, som fruktar den fria demokratiens verkningar. Ty under detta historiska skede ökas deras antal, som icke längre tro på den bestående ordningens välsignelser, som äro redo att erkänna nya former, som kommit underfund med att i den kapitalistiska godtycklighetens ställe måste träda en planmässig, till det allmännas bästa syftande tingens ordning.

I denna stund av yttersta fara framväxa den hotade kapitalismens hjälpare inom de fascistiska horderna. Hava de icke uppträtt överallt, i Italien, i Polen och i balkanstaterna, under masken av arbetarevänskap, för att lura och fjättra massorna och — då detta lyckats — brutalt genomföra deras rättslöshet? Hade icke Mussolini före marschen mot Rom lovat det italienska folket storartade friheter och kvinnorna valrätt — för att omedelbart efter uppnåendet av makten göra Italiens

både män och kvinnor till rättslösa heloter. Pilsudski, Polens fascistiske diktator, låter icke blott kasta män i bastiljen och därstädes pinas på sadistiskt sätt; just nu når oss under rättelsen att i Luckes polska polisfängelse kvinnor, som voro politiska fångar, pinats på det skamlösaaste, flerfaldiga gånger våldförts av fängelsepersonalen och några av dem drivits i döden.

Och den tyske fascisthövdingen Feder fordrar: kvinnan skall åter bliva mannens slavinna och tjänstemande.

Arbetareklassen som helhet, men framför allt den arbetande kvinnan, måste i den under fascismens skepnad uppträdande reaktionen se den allra hemskaste fara. Lönetryck och åsidosättande av den moderna arbetsrätten, men jämväl politisk rättslöshet och mänsklig förnedring hota henne av dessa vanartade kapitalismens landsknektar. Därtill kommer den nya krigsfaran, som frambesvärjes av det nationalistiska hetskriket av en Hitler, en Mussolini, en Pilsudski och tutti quanti. Vi, Tysklands socialistiska kvinnor, veta, vilken oerhörd uppgift som föreligger oss i våra tyska och internationella systrars intresse. Vi ha placerat oss med i de främsta skyttegravarna i kampen om en bättre framtid för mänskligheten, vi utsätta oss för att träffas av de smutsigaste beskyllningar och förtal och känna oss ändå adlade, medvetna om att vi offra oss för en stor idé.

Och ur den bittra erfarenheten av alla de svårigheter vid ständigt ha att brottas med tillropa vi våra systrar utomlands: Veten att i tid uppskatta värdet av vunna friheter och rättigheter och kämpen med oss för verket av slutgiltig befrielse för man och kvinna i en socialistisk fredens värld.

Agitera för anslutning till de socialdemokratiska kvinnoklubbarna.

Varför textilarbetarna gingo ut i strejk.

Arbetarna inom textilindustrin ha för det allmänna rättsmedvetandet lagt fram bevis — vilka svältlöner arbetsgivare inom den svenska textilindustrin bjuda arbetskraften inom en produktion — där privatkapitalets förtjänst i första hand skall tillgodoses rundligt.

Arbetareklassen inom Sveriges textilindustri har lagt fram papperen på bordet och visat att de löner som nu betalats — och som arbetsgivarna ytterligare vilja reducera med 10—15 % redan äro så genomusla att de med nätt och nöd täcka utgifterna för en ensam persons enklaste existensbehov — ännu mindre äro dessa arbetslöner tillräckliga att underhålla familj och barn.

Den svenska textilarbetaren — mannen — familjeförsörjaren har trots en mångårig, nyttig produktionsinsats inom industrien tvingats att bedja fattigvården om bisträckning för att kunna klara de mest nödvändiga utgifterna för sig och de sina. — Kan man tänka sig en mera hopplös tillvaro? — Dag efter dag, år efter år arbeta och svälta — och så mötas av ytterligare försämrade levnadsmöjligheter, arbetsinställelse, påtvingad sysslolöshet, därför att man begär så mycket för sitt arbete att man kan hålla den värsta nöden borta.

Textilarbetareförbundets kvinnliga representant säger om konflikten: "Man måste också tänka på de moraliska verkningarna av ett liv i svält och umbäranden. Fröken Gerda Nyberg, som själv arbetat inom bomullsindustrin i 25 år talar av egen erfarenhet. Man har ingenting att hoppas på som arbetskraft inom textilindustrin — vetenskapen om att man går en allt fattigare och tristare tillvaro till mötes kan bryta ner den bästa.

Det är underligt att all denna ungdom som sysselsättes inom vår industri och på detta fruktansvärda sätt svältavlönas håller sig uppe så pass som den gör — att den inte totalt mister ansvarskänsla — plikt-känsla — arbetslust. Har icke ett lands uppväxande ungdom rätt att ställa kravet att få leva i sitt land — efter den kulutrelle levnadsstandard som landet uppnått? Arbetsgivarnas argument: "Att de kinesiska textilarbetarna och de indiska

kulierna endast få 1/6 av den arbetsförtjänst de svenska arbetarna erhålla för samma arbete" — verkar som ett domslut som befaller —: och då måste även den svenska textilarbetaren dra svältremmen hårdare åt.

I den nu pågående konflikten ha vi omkring 15—18,000 kvinnliga textilarbeterskor indragna. Den högsta tarifflönen här i Stockholm är 54 öre för kvinnliga över 18 år — 84 öre för manliga. I Norrköping, där lönetariffen är lägre är timlönen 50 öre för kvinnliga, 77 öre för manliga.

Vid underhandlingarna framförde arbetsgivarna sina bestämda krav på 10 % avdrag på timlönen och

nedsärning av alla ackord med 15 %.

Vi försökte i det längsta att få en fredlig uppgörelse — och gingo i detta syftemål arbetsgivarna till mötes så långt vi kunde —, väl vetande att en strid icke bör tillgripas förr än alla möjligheter till en fredlig förståelse prövats. Vi gingo med på en reducering av de högre ackordsatserna — mot en utjämning som höjde de lägsta ackorden upp till 20 %. Dessutom begärde vi 10 % på de förut alltför låga timlöner. Underhandlingarna strandade, och när arbetsgivarnas ukas kom den 3 jan. och arbetarna i fabrikerna läste de stora svarta bokstäverna på det inom fabrikerna uppsatta meddelandet, förstodo de att arbetsgivarna förde sitt maktspråk.

Alla timlöner reduceras med 10 %, alla ackord med 15 % — alla utom avtalet innehavda förmåner indragas, från och med den 12 jan.

Det fanns således ingen annan utväg än en öppen strid — som en protest mot ytterligare svältlöner. — Arbetsgivarna ha påtvingat oss denna arbetsinställelse. Säkerligen kommer denna strid även att kosta vårt lands försorgsväsen åtskilliga summor, ty så usla ha lönerna under arbetstiden varit att många av våra unga, kvinnliga arbeterskor, nu stå ansikte mot ansikte med den bitt-raste nöd. Många av våra kvinnliga arbeterskor ha trots sina små löner försörjningsplikt mot anhöriga. De bringas helt enkelt nu att bedja fattigvården om hjälp — ty ingenting kan man få över av arbetslönen — att möta ekonomiska svårigheter. Många sådana fall ha redan inrapporterats till Stockholms fattigvårdsstyrelse.

Textilarbetet kräver numera både fermitet, yrkesvana, påpasslighet och ansvar. Därför äro vi mer än väl berättigade även ur den synpunkten till en skälig arbetsinkomst. Rationaliseringen har intensifierat arbetsprocessen inom textilindustrin oerhört. Själv sköter jag 4 vävstolar med invecklade mönster, som kräva intelligens och vakenhet i arbetsförningen. Arbetsgivaren fordrar ett fullgott arbete. Lämnar arbetaren ifrån sig ett dåligt arbete får han eller hon ekonomiskt plikta

**Boning
i varje boning!**

Alla som ha parkettgolv eller linoleummattor inse vikten av regelbunden boning med Gahns Bonvax.

Det är ekonomiskt, det ger golvet en hård slityta.

Det är vackert, hela hemmet vinner på att golven äro speglande blanka.

Det är lätt arbete. — Ingen behöver dra sig för ett ringa besvär, som medför så avsevärda fördelar.

**Gahns
Bonvax**
Bonar lekande lätt!

Gerda Nyberg.

därför, genom avdrag å arbetslönen.

En mänsklig arbetskraft kan numera genom rationaliseringen sköta 10—12 automatiska vävstolar. Produktionen har ökat oerhört. För arbetsgivarna betyder detta större vinster. — Hur ha arbetarna kompenserats för den produktionsökning som den rationaliserade textilindustrin uppnått? — Jo med lägre och lägre arbetslöner och allt intensivare och intensivare arbetstakt. Inom den fabrik där jag själv är anställd ha vi ännu arbeterskor som varit anställda i 45—50 år.

När de började sitt arbete i unga år skötte de 2 vävstolar — det var annat, därför ha de också orkat med i så många år.

Under nuvarande arbetsintensitet står man icke ut så länge. Textilyrket är ett krävande, hårt, rastlöst arbete. Det tar många år innan man lär sig yrket och blir en skicklig arbetare. — När man lärt

En grupp strejkande textilarbetare från Krokslätts fabriker i Göteborg.

sig detta — är man icke då värd en ordentlig levnadsexistens — i stället för svält och umbäranden? Våra organisationer ha skolat och fostrat oss. Textilarbetarekåren i vårt land är trots sin fattigdom målmedveten och vaken. Vi önskade föra denna lönekamp med fredliga vapen. Men det berodde icke på oss endast. För att möta en alltmer hotande svältfara från den andra sidan tvingades vi tillgripa våra organisationers strejkvärn." — — —

Textilarbetarnas strid gäller kampen mot lägre löner. Teorien om lägre löner kan icke försvaras. Det praktiska livets erfarenheter gör det omöjligt att allvarligen anamma en sådan teori. Lågt betalt, svältavlönat arbete — är dåligt arbete. Låga löner framskapa en arbetareklass utan ambition, som för-

Den gamlas misstro.

En gammal arbeterska, ogift. Hon har sparat och slitit och har fått ihop ett litet hem. Ett rum eller ett rum och kök i någon gård, där hyrorna icke äro alltför dyra. Kanske också bostaden är därefter i fråga om nutida bekvämligheter. Ingen värmeledning, ingen gas, intet varmvatten, intet w. c. Hon, som kommer hem till ett ensamt hem, kunde behöva allt det där.

Dock — hon är nöjd. Bara rädd att något skall hända, så att hon icke får arbeta fullt.

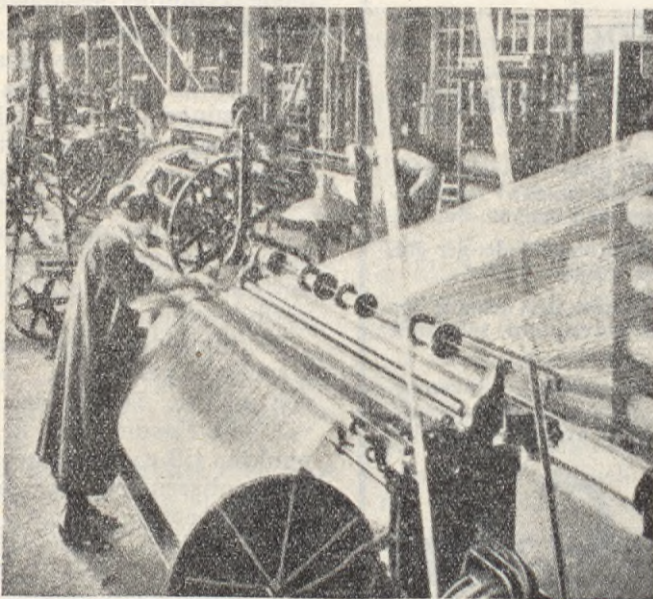
Hända! Vad skulle kunna hända?

Ja, de bråka ju så förskräckligt, de där fackföreningarna, bråkstakarna, och ska' ha allt möjligt, så en vacker dag blir fabriksägarn eller bolaget utledsen på allsammans och slår igen. Och då står jag där!

Då få de minsann sin semester, men allt annat slipper de. Det blir bara svält och elände.

Unga kamrat, unga arbeterska, som är organiserad i fackförening eller i kvinno-klubb, förstår Du, att Din insikt, Dina kunskaper om det nya, Din tro, Din ärlighet måste vara stor nog att bryta den gamlas misstro, förtvivlan och oförståelse för vad fackföreningsrörelsen och socialismen vill.

A. K.

Modernt maskinväveri. Den automatiska vävstolen utför 100-tals skickliga handväverskors arbete.

Ur boken: Hem och hushåll.

slavas mer och mer. — Under det att höga arbetslöner ökar arbetets produktivitet, stimulerar köpkraften, gör det möjligt för arbetarna att höja sig till en högre fysisk nivå. Den fackliga rörelsens kamp mot låga löner har prövats tillräckligt länge för att visa att densamma är moraliskt riktig och ekonomiskt sund. Och därför står också hela den svenska arbetareklassen ekonomiskt och moraliskt stödjande bakom textilarbetarnas kamp mot ytterligare lönedpressningar.

M a j a B j ö r k m a n.

Svenskornas revolt.

Nu måste det bli en ordentlig uppgörelse både inom Sveriges arbetarklass och inom arbetarinternationalen i denna fråga om kvinnors nattarbete. Inom arbetarklassen i andra länder har man kämpat under årtionden för att få ett slut på nattarbetet inom industrin, framför allt och i första hand för kvinnor och barn. Det har, och med rätta, ansetts vara ett av de värsta uttrycken för kapitalistisk rovdrift med människor.

Och i detta avseende har den internationella sociallagstiftningen verkligen lyckats uppnå vissa resultat. De universella konventioner, som förbjuda barn och kvinnors nattarbete, ha ratificerats av 21 resp. 19 länder.

De nordiska länderna ha emellertid icke ratificerat dessa konventioner. De ha icke velat delta i detta elementära skydd mot exploatering, som lämnats kvinnor och barn världen över.

Frågar man efter orsaken, svaras det, att kvinnor och barn äro så kraftiga i Norden, att de behöva icke skyddas.

Var och en som själv haft nattarbete någon längre tidsperiod, vet, att detta argument är rena skojet. Nattarbetet undergräver även den starkastes hälsa. Det borde vara förbjudet överhuvudtaget. Det finns ingen anledning, att i vår tid med dess överflödande kapitaltillgångar och miljoner av arbetslösa, människor skola förstöra sin hälsa med att sitta uppe om nätterna och arbeta.

Det allvarligaste motståndet har emellertid rests, beträffande kvinnornas nattarbete, och det kommer märkligt nog från kvinnorna själva. Om nattarbete förbjudes för kvinnor men icke för män, så bli vissa industrier stängda för kvinnorna. Det protesterar de emot. Det lär gälla bagerier, bryggerier, läskedrycksfabriker, knäckebrödsfabriker. Det gäller modisterna under säsongen och textilflickorna, där man har tvåskift.

Låt *Kvinnodagens* appell nå alla arbetarkvinnor. Sprid *Lilla Tidningen* och agitera för stor tillslutning till *Kvinnodagens* möten. Uppmana arbetarkvinnorna ansluta sig till de soc.-dem. kvinnoklubbarna.

Stödjande sig på allt detta missnöje inom det svenska kvinnoproletariatet, har socialminister Sam Larsson i skrivelse till Internationella arbetsbyråns styrelse begärt att man skall göra om konventionen, som förbjuder kvinnors nattarbete. Han vill att natten, som nu räknas mellan kl. 10 på kvällen till kl. 5 på morgonen, skall kortas av med två timmar, så att den börjar först kl. 11 och slutar redan kl. 4. Dessutom vill han, att konventionen skall giva de olika ländernas myndigheter rätt att ge enskilda arbetsgivare tillåtelse att i trängande fall hugga av natten ännu mera.

Detta svenska förslag att minska på skyddet för kvinnan vilket vunnits efter årtal av ansträngningar har, fränsett vissa exklusiva arbetsgivarekretsar, väckt indignation i alla länder. Den enda regering, som drager en lans för Sverige, är Finland, vilket förklarar sig helst vilja se förbudet mot kvinnors nattarbete fullständigt upphävt. Internationella arbetsbyråns direktör anser, att det svenska förslaget icke ens kan upptagas av styrelsen till behandling, eftersom det öppet syftar till att på ett mycket allvarligt sätt minska ett skydd, som redan genomförts.

Den svenska regeringen anser sig emellertid stå stark, förmenande att den i detta fall för den svenska arbetarklassens talan. Den vill icke låtsas om, att såväl Arvid Thorberg som efter honom Edvard Johanson inlagt en bestämd gensaga mot dessa anspråk. Emot Landsorganisationen hänvisar regeringen till de organiserade svenska kvinnornas egna uttalanden.

Är det riktigt, att de organiserade svenska kvinnorna verkligen uttalat sin önskan om, att giva detta hugg i ryggen på sina kvinnliga kamrater i andra länder, som till varje pris önska vidmakthålla det skydd den internationella lagstiftningen ger dem? I så fall skola vi icke tala om någon solidaritet inom Internationalen. Efter vad som hände på den internationella fackföreningskongressen i Paris 1927, då de nordiska kvinnodelegaternas anföranden motmottogs med allmän indignation, trödde man, att det skulle vara uteslutet att Sveriges regering skulle

"Bullen" prisar RUMFORD

»Varför jag använder Rumford? Jo, helt enkelt därför att det är det bästa och tillförlitligaste bakpulver som finnes att tillgå bland såväl inhemska som importerade fabrikat. Man lyckas alltid med Rumford, och det lämnar aldrig bismak.»

Stockholm den 19 Dec. 1930.

Sven Backlund
(Bullen)

Alla med anspråk på ett verkligt förstklassigt bakpulver eller jästmjöl prisa RUMFORD — det hälsosamma fosfatbakpulvret.

uppmuntras av de kvinnliga svenska arbetarorganisationerna till en aktion, sådan som nu satts i gång och varav resultatet icke kan bli något annat än att vårt land på nytt komprometteras, samtidigt som sociallagstiftningens motståndare i alla länder få nya argument till sitt föfogande.

Om det nu är så att Nordens kvinnor äro sådana bastanta madonnor och valkyrier, att de icke anse sig behöva något som helst stöd av lag och samhället, så kan ju den saken lösas enkelt nog genom att Sverige icke ratificerar ifrågavarande konvention.

Detta är emellertid ingen anledning att medverka till att andra länders kvinnor, som begära skydd, skola berövas detta.

Hursomhelst är det nödvändigt att denna fråga klaras ut ordentligt inom såväl fackföreningsrörelse som parti. Såsom det nu är, kan det icke längre fortgå.

Sven Backlund.

Manlig konservatism och kvinnlig sterilitet.

Av Disa Västberg.

Jag sitter och läser en artikel, som berättar om det arbete högerens kvinnor bedriva för att öka upplysningen och stärka samhörigheten bland sina medlemmar. Vi ha, heter det, ordnat kurser i samhällslära, vi diskutera olika sociala problem och vi arrangera mötena stämmingsfullt. Inte minst har den enande kaffetåren, som vi själva kokat och serverat, spritt omväxling och trevnad.

Men detta är ju precis som hos oss, utbrister någon ivrig klubbist.

Alldeles riktigt, medger jag.

Och dock vill jag opponera mig. Referatet från högerens kvinnoklubbar andas arbetsglädje, ansvars-känsla, entusiasm. Till och med kokandet av en kaffetår ger festhumör och strålar ut glädje över arbetet. Och här må jag sätta in med mitt tvivel och min fråga: Hur är det fatt med oss själva och inom de socialdemokratiska klubbarna? Männe vi inte på sina håll lida av åderförfalkning och arbeta utan stimulerande glädje?

Symptomen äro, att så många börja fråga: Ha vi behov av några socialdemokratiska kvinnoklubbar, är det nödvändigt att kvinnorna deltaga i det politiska arbetet annat än som röstmaskiner? Vad tjänar det till att vi skola öva oss i föreningskunskap och studera samhällsfrågor? Och varför skola vi behöva särskilda klubbar för att göra vår medborgarplikt?

Mitt svar är detta:

Så länge som ett värnlöst barns snyftande vädjan når oss, så länge våld och orätt på tinget råder, så länge fattiga mödrar tråla utan hjälp, så länge råhet och okunnighet gör sig bred, så länge en liten tap- per kamrat behöver stöd — så länge finns arbete för oss, så länge behöva vi våra klubbar eller vårt politiska intresse!

Men hur arbeta vi?

Det är om detta jag skulle vilja orda. Jag har rest runt om i vårt land, jag har sett många klubbar i arbete, jag har varit med på många kommunmöten och talt med så mycket partifolk. Skulle jag då ej själv ha rätt att tala? Jo — och nu gör jag det! Till männen och till kvinnorna. På mitt enkla sätt.

Vår partisekreterare Gustaf Möller har gjort denna reflexion:

”Man kan icke vid ett studium av medlemsinventeringen dölja för sig det intrycket, att de politiskt intresserade männen icke ännu övervunnit sina fördomar mot att låta kvinnorna deltaga i det politiska livet.”

Riktigt!

Var och en som varit med i agitationen, och talt med både männen och deras hustrur, kan stiga fram och intyga, att man visst inte behöver mikroskop för att upptäcka massor av sådana partigubbar, och vars hela inställning i frågan uttryckes i repliken:

— Vad har jag gift mej för om inte för att få maten på bordet och sängen bäddad? Rösta? Hon röstar naturligtvis som jag, ty annars kan hon ge sej iväg!

Ovanlig är ej heller typen som syniskt uppriktig avslöjade sig för en kvinnlig agitator, då han på frågan varför hans hustru stod så främmande för våra idéer och vårt arbete returnerade med en kontrastöt:

— Ni kvinnor förlora er kvinnlighet då ni deltaga i politiken. En kvinna ska man ha i sängen och i spisen...

Inför sådant blir man paff. Det skymmer för blicken och allt det vackra man hört och känt om socialism, solidaritet, demokrati rivs sönder i trasor, och man känner sig återflyttad till judendomen, där kvinnan i den tidens medlemsinventering stod upptagen bland boskapen eller till ett berömt kyrkomöte i medeltidens mörker då man diskuterade om kvinnan hade en själ.

Varför prata så grannt om solidaritet och humanitet då man icke ens kan praktisera dessa strålande ideal i sitt eget hem och mot sin egen hustru?

Jag tror inte det står i Gustav Möllers, inte heller i Per Albin Hanssons makt att överskåda hela sin brokiga mångtusenhövdade härskara, inte heller tror jag att man med ett cirkulär en gång pr år kan få kvinnorna med i arbetet, inte heller lockar man många nämnvärt med att slänga åt dem ett uppdrag att sitta och suga på, utan så länge den manliga konservatism och cyniska tarvlighet som fått sitt uttryck i ovanstående repliker möter oss kvinnor i varje förening och på

varje plats så skall partiet köra huvudet mot en mur då det är på fiske efter kvinnliga medlemmar.

Rekryteringen av kvinnliga medlemmar sker över de manliga partivännerna. Där ha vi våra lömskaste och därför farligaste fiender. Männen måste få en annan livssyn gentemot de kvinnliga. Här krävs utan omsvep bot och bättring.

Kära vänner!

Gå på olika kommuners möten, lägg handen på hjärtat och svara ärligt. Vad göres för att knyta nya medlemmar till kommunen, taga vård om dem och fostra dem för arbetet? Hur mycket göres för att stärka kamratskapet och öka trevnaden? Försöker man locka fram det levande intresse som skänker även den ringaste känslan av att vara en viktig del av partiet? Vad bjudes särskilt våra kvinnliga medlemmar så de skola trivas och känna arbetsglädje?

— Ja, men se kommunen kan inte ta hänsyn till sådant. Vi ha våra cirkulär och fullmäktiges föredragningslista, men vi skulle väl kunna ordna ett möte i lättare stil med kaffe och sådant för kvinnorna...

Kaffe och sådant var det ja, så få kvinnorna pyssla med det de förstå! Det var väl så? Därmed är ämnet uttömt. Männen tycks vara obotliga — de vilja och kunna ej förstå att kvinnor med självaktning icke begära en kaffekopp och litet trevnad för sig själva, utan kräva att bli likvärdiga medarbetare och kamrater i arbetet.

Och så var det våra klubbar.

Ack, så många olika slag av dem jag skådat. Glad i själen har jag blivit många gånger då man trätt in i en lokal smyckad som till fest, icke bara för det stämmingsvärde dukar och grönt skänkt, men mest för den anda som strålat ut från det arbete som legat bakom. Denna odefinierbara anda som uttryckes i den enkla och begabbade sången:

Gör det lilla du kan,
gör det villigt och glatt...

Så konstigt, har jag tänkt för mig själv, här sitta de alla som villiga medhjälpare, som lyssnande kamrater. Alla tro vi att vi ha något att lära av varandra, och alla sitta vi

och nicka uppmuntrande: gå på du bara, vi äro idel ögon och öron, ty vi vilja som du, och vi känna att vi alla behöva stöd för att lyckas!

Och ur denna levande osynliga källa av sympati och samhörighet stiger tron och arbetsglädjen upp — och klubben blir ett centrum för ivriga, verkande, sökande, glada kvinnor, som veta att de ha en uppgift att fylla även utanför sitt hem.

Så kommer jag till nästa anhalt, och jag dör tusen dödar, ty vem och vad kan leva i en atmosfär av steril, elak kritik, där arbetsglädjen flytt genom fönstret och tron pyr som sur eld. Alla och envar pyssla och odla sitt eget koketta lilla jag och mena att allt som göres är bakframt och dumt, och då man själv inte orkar med en positiv insats så unnar man inte heller andra att göra något. Men det sker visst inte så där öppet, som skapar motsägelse och stimulerar arbetet, utan smygande lömskt som tär på krafterna och bereder för sotdöden — eller revolten. Ofta blir det döden, ty den sterila kritiken sätter sig fast som blodpropp.

— Här kan vi ej göra något. Vi ha ingen ledare, som fått åtminstone en folkhögskolekurs. Vad ska hon kunna uträtta som saknar bildning? Vi äro bara arbetarhustrur allesammans. Här är det mest bara förnäma fruar, som inte estimerar oss andra, och vad skall man då med att göra?

Och ingenting är riktigt i klubben. Skall man ha ett festligt program måste man alltid gå utanför klubben för att få riktiga förmågor. Alla egna villiga krafter underkännas. Där dog en liten förmåga i sin brodd! Man kan inte läsa högt ur en bok, ty det måste vara något personligt givande, och så kan någon råka uttala ett utländskt ord galet. Det tisslas och tasslas i en vrå av lokalen, kalla hånfulla ögon le elakt åt den läsande, vilket uppfattas både av henne själv och de andra. Den lilla självkänsla som spirade drar sig åter in i sitt skal som snäckan i sitt hus vid uppkommande fara. Om någon tid är klubben en medlem fattigare.

Det är icke en öppen, kamratlig kritik, avsedd att fostra, hjälpa och egga, en sådan som verkar stimulerande då den reser nya och höga krav för att samlivet i klubben skall giva valuta för tid och pengar som offras, en sådan som skänker förnyelse som ett hett bad eller en tidig skogspromenad. Nej, nej — den är försåtlig, giftig, mördande, okamratlig, avundsjuk, steril, och ofta när den sitt syfte då den träffar ömtä-

Till kvinnorna.

(Utdrag ur en längre dikt, skriven för Morgonbris av K. G. Ossiannilsson 1904.)

Kvinnor, sluten er samman
att grunda en framtidens makt:
I alla, som tveken och tigen försagt,
det är gnistan, som föder den mäktiga flammen,
det är tron som är storhetsamman,
och på droppar bar regnbågens prakt.
Kvinnor sluten er samman
att grunda en ljusets och framtidens makt!

Kvinnor, gån samman att spörja
om planen för framtidens stad;
spörjen varandra om huru och vad!
Vad skola vi bygga? Var skola vi börja?
Och huru skola vi sörja
för grönska och blommor och blad?
Kvinnor, gån samman att spörja
om planen för framtidens mönsterstad!

liga själar som ännu äro beroende av andras ömma vård och medkänsla för att våga träda fram för att enligt sin inre böjelse och lust draga ett strå till stacken. Många andra bli icke endast härdade utan förhärdade.

Saliga äro de enfaldiga, ty de höra himmelriket till. Saliga äro de renhjärtade, ty de skola se gud.

Kära vänner!

Låtom oss icke bliva så besjälade, kulturella, intellektuella, lyftade att vår mun endast dryper av vackra fraser, medan vår kunskap odlas för att dräpa och hindra det enkla och naturliga att få form och uttryck i trohjärtad arbetsvilja för gemensamma idéer. Många gånger ha vi suttit och hört all denna krystade och konstlade intellektualism så det krupit som ettermyror på kroppen och man fått lust att leta reda på en ordentlig kvast för att sopa ut

hela bråtet. Men i stället ha alla de små trogna krafterna försvunnit från klubben och partiet. De ha fått nog och komma aldrig åter.

Det finns så mycken redlig vilja inom oss och våra leder, men inte alla av oss tåla att berövas självkänslan innan vi ännu gjort vår start, utan vi behöva stödet av den kamratliga sympati, som likt en lämplig jordmån skall giva växtkraft åt allt det fina och goda som spirar hos oss alla. Vi måste ha en tro som försätter berg om vi skola lyckas i vårt arbete, och vi måste samla alla villiga krafter i gemensam strävan om vi skola nå målet. Även ett jätteparti som vårt har icke råd att undvara någon av de ringaste i ledet, men alla må vi spännas för lasset och gemensamt streta upp för backarna.

Så har jag funderat i all enkelhet.

Från Riksdagen.

I kortfattat sammandrag notera vi härnådan några av de *viktigaste* motioner, som hittills (början av febr.) framförts av socialdemokratiska riksdagsgruppen samt en del enskilda motionärer.

Socialdemokratien går bl. a. fram för:

Arbetslöshetsförsäkring.
Skydd för lantarbetarna.
Demokratiserad rösträtt.
Effektiva vanhävdslag.
Ungdomens yrkesutbildning.
Reglerad arbetstid för hembiträden.

Arbetslöshetsfrågan har ju på senare tiden blivit den alltmer förhärskande frågan nästan uti alla länder med mera utvecklade industriell produktion.

Hur man skall råda bot på detta onda tvista representanter för skilda ekonomiska åskådningar allt ivrigare om. Vi socialdemokrater se ju att främsta anledningen ligger uti, att produktionen ledes av det enskilda vinstbegäret och ej av det samfälliga, legitima behovet. Medan man arbetar på förändringen av detta system, måste ovillkorligen dock något göras för att hjälpa offren för den nuvarande oförskylda arbetslösheten. Sverige är i detta hänseende ett efterblivet land.

Nu framföres ånyo från socialdemokratiska gruppen yrkandet: att regeringen må till 1932 års riksdag framlägga förslag om obligatorisk arbetslöshetsförsäkring.

Försäkringen skulle omfatta alla mellan 16 och 67 år, som mot avlöning utföra arbete för arbetsgivare i industriell eller annan rörelse. Dock med undantag för arbetsledare och befattningshavare i överordnad ställning.

Skydd för lantarbetarna, med tanke på vräkningsförfarandet i samband med arbetstvister, har ävenledes i år förts fram av socialdemokratiska gruppen. Den hemställer om utredning i syfte att få fram ett förslag vid nästa års riksdag härom. Det beräknas att omkring 70,000 gifta eller familjeförsörjande lantarbetare äro beroende av sina arbetsgivare ifråga om bostad.

Demokratiserad rösträtt innebär ett av vår grupps yrkande om: att rösträttsåldern vid landstingsmannaval sänkes från nuvarande 27 till 23 år och valbarhetsåldern till 25 år.

Effektiv vanhävdslag är ett annat yrkande av gruppen, vari avses att utsträcka och skärpa nu gällande uppsiktslag.

Ungdomens yrkesutbildning har med anledning av den alltmer tilltagande arbetslöshetens utbredning bland den vuxna ungdomen gjorts till föremål för en motion av fru *Olivia Nordgren*, hr *Bertil Mogård* m. fl. De yrka: att ett extra anslag av 300,000

kr. ställes till förfogande för i motionen angivna utbildningsanstalter, liksom utredning om dessas utvidgning samt förhöjda stipendier åt obemedlade för beivrande av folkhögskolor, lantbruksskolor etc.

Hembiträden böra få sin arbetstid lagligt reglerad. För detta samt för övrigt skapandet av ordnade förhållanden mellan de i huslig tjänst anställda och deras arbetsgivare går socialdemokratiska gruppen in för i en motion, som vi något utförligare omnämna å annan plats i detta nummer.

Konfessionslös religionsundervisning i våra skolor. Ett yrkande om utredning i detta syfte framföres av Oscar Olsson, Rickard Lindström, Allan Vougt m. fl.

Högerpartiet går fram för:

Ökade militärbördor.
Förhöjda tullar.
Ny klasslagstiftning.
Bekämpande av fredsrörelsen.

Belysande för reaktionens planer äro högerens framburna partimotioner. Samtliga kunna karakteriseras som bevis på hänsynlös, reaktionär inställning till alla demokratiska fordringar. Någon särskild redogörelse för de olika motionerna, som alla spegla en utvecklingsfientlig tendens, anse vi ej påkallat. Rubrikerna härovan, som täcka några av de angivna motionernas yrkanden, äro tillräckligt talande.

Regeringspropositionerna ha ännu, då detta skrives, ej till något mer anmärkningsvärt innehåll avlämnats. Den första av allmänna intresse avser *reviderad arbetarskyddslagstiftning*. I detta lagförslag finnes åtskilliga punkter av intresse för skilda grupper av industrins arbetare.

För första gången i svensk lagstiftning framföres i proposition, att till arbetare, som utan avsevärt uppehåll sysselsättes hos arbetsgivare, bör under sommaren beredas minst fyra söckendagens ledighet. Som synes endast en trevande början, där *bör* ännu så länge ersätter *skall*. Vidare innehåller propositionen bestämmelser om raster, söndagsvila, åldersgränser för minderårigas användande i industriellt arbete etc.

Vad som särskilt torde intressera Morgonbris' läsare i detta förslag är, att socialministern icke har ansett sig böra föreslå alla de ändringar, som skulle krävas för att Sverige skulle kunna ansluta sig till konventionen angående kvinnors användande till arbete före och efter barnbörd, men förordar en ändring beträffande ledigheten före barnbörd. F. n. gäller att ledighet från arbete skall lämnas kvinna, som förtänter intyg, att hon sannolikt kan vänta sin nedkomst inom två veckor. Nu föreslås, att detta även skall gälla kvinna, som sannolikt kan vänta sin nedkomst inom sex veckor och, enligt intyg, med hänsyn därtill har behov av ledighet från arbetet.

I bestämmelserna rörande kvinnors nattarbete föreslås ingen ändring. Det medges

Litet av varje.

Mjölkkonsumtionen

utgör per dag och person:

Uti Schweiz	1.33 liter
„ Sverge	0.84 „
„ Danmark	0.70 „
„ Norge	0.64 „
„ U. S. A.	0.57 „
„ Storbritannien	0.18 „

Kinesiska kvinnor ha organiserat en bank känd under namnet: Kvinnornas Handels- och Sparbank. Den har nu utvecklats så den äger avdelningskontor över hela Kina.

Tio kvinnor äga nu säte uti representanternas hus i U. S. A. — motsvarande vår 2:dra kammare. Förra parlamentet räknade ingen kvinna.

Omlöping 300 kvinnor stodo som kandidater vid de för en tid sedan förrättade municipalvalen i Storbritannien, varav 89 blevo valda.

Doktor Ethel Bentham, en av våra engelska partikamraters främsta medlemmar i Underhuset, avled för några veckor sedan i en ålder av 70 år. Hon har gjort betydande insatser inom det socialpolitiska välfärdsarbetet. Hon var en av de första kvinnliga praktiserande läkarna i England.

En kuplettsångare har 40 gånger mer i inkomst än statschefen.

En paritidskrift offentliggjorde för någon tid sedan resultatet av en undersökning över hur mycket några mera kända fransmän hade i 'timlön'. Först kom kuplettsångaren Chevalier med 13,333 francs per timme, därefter dramatiska förf. Paqual med ungefär 10,000 francs, varefter följde några män ur finans- och industrivärlden.

(Forts. å sid. 20.)

att de icke äro fullt tillfredsställande, varken ur kvinnornas eller ur industrins synpunkt. Men en ändring kan icke ske utan att Sverige uppsäger 1906 års Bernkonvention om förbud mot nattarbete för kvinnor, och statsrådet anser icke tillräckligt skäl vara för handen för att vidtaga en dylik åtgärd utan att samtidigt definitivt ståndpunkt tages till frågan om anslutning till den nya konventionen i ämnet, som 1919 antogs i Washington. Frågan om anslutning till denna konvention åter bör icke upptagas förrän frågan om revision av konventionen blivit avgjord.

Världens rustningskostnader öka!

Enligt gjord sammanställning av en liberal huvudstadstidning ha de totala rustningskostnaderna sedan 1913 stegrats med 5,400 miljoner kronor i runt tal. Uti artikeln anføres att:

Före kriget kostade världens rustningar pr år cirka 12,600 miljoner kronor, i dag gå årskostnaderna till 18,000 miljoner. Sedan 1924 ha fyra stormakter, Italien, Frankrike, U. S. A. och Ryssland, ökat sina försvarsutgifter pr år med tillsammans 1,620 milj. kr. England har däremot minskat sina med 108 milj. kr.

Statistiken visar, att sedan 1913 har Amerika ökat sin armé från 105,000 till 139,000 man, Italien sin från 290,000 till 304,000, England har under samma tid minskat sin armé från 174,000 till 138,000 man och Frankrike likaledes minskat sin från 760,000 till 490,000. Ryssland närmar sig, efter vad som kan utronas, mer och mer tsararméns förkrigsstyrka, som 1913 räkade 698,000 man. 1919 utgjordes den röda armén av 105,000 man, den dag som i dag är räknar den 562,000.

Beträffande luftförsvaret äro förhållandena där desamma som beträffande arméerna. Under de fyra sista åren har U. S. A. ökat sina utgifter för luftförsvaret från 144 milj. kr. till 234 milj. kr., och Italien från 86.4 milj. kr. till 122.4 milj. kr. England har under dessa år nedbringt sina utgifter för luftförsvaret från 383.4 milj. kr. till 352.8 milj. kr. Exakta uppgifter beträffande luftförsvaret saknas från Ryssland, men så mycket är säkert, att sovjet äger en luftflotta, som fullt kan mäta sig med de största europeiska ländernas luftflottor.

Samma ökning göres märkbar vid flottorna. Sedan 1919 har Italien ökat sitt kryssartonnage med 40,000 ton, U. S. A. sitt med 13,000 ton, Japan sitt med 141,000 ton. Englands kryssartonnage har däremot minskat med 126,000 ton. Under samma period har Frankrike ökat sitt u-båtstonnage med 18,500 ton, Italien sitt med 3,100 ton, U. S. A. sitt med 43,700 ton. England har minskat sitt med 32,300 ton. Jämförelsesiffrorna mellan världens kryssartonnage äro följande: 1913: 138,000 ton, 1919: 64,000 ton, 1929: 283,000 ton.

De fem stormakternas örlogspersonal har under de sex sista åren ökats med 12,000 man. Enbart Japans ökning uppgår till 6,000 man.

Tolv år efter kriget och oaktat allt tal om avrustning äro försvarskrafterna således i varje betydande land i världen utom England större än 1913, som var kulmen efter sextio års tävlan.

Den politiska demokratin har ju numer uti ett flertal länder lagt makten uti folkets händer. varför nyttjar inte folket sin makt? kan med skäl frågas.

Socialdemokratin och framför allt kvinnorna har här en av sina största uppgifter att åstadkomma en ändring i detta tillstånd.

Sanningen om kriget.

Hela sanningen om kriget? Nej, det kan ingen ge, lika litet som någon skulle orka höra den. Den vore för grym, för hemsk, för våldsam.

Men under det senaste året ha vi som aldrig tidigare fått glimtar av sanningen om kriget.

Remarque gjorde början, sedan kommo de andra i tät följd.

Krigslitteraturen blev på modet, har det sagts. Men var det allt, var det bara därför de skrevo?

Änej, så enkelt var det inte! Ätminstone får man inte det intrycket då man läser sådana böcker som *Aldington: En hjältes död* (Bonniers förlag) eller *Dwinger: Armén bakom taggtråden* (Wahlström & Widstrand).

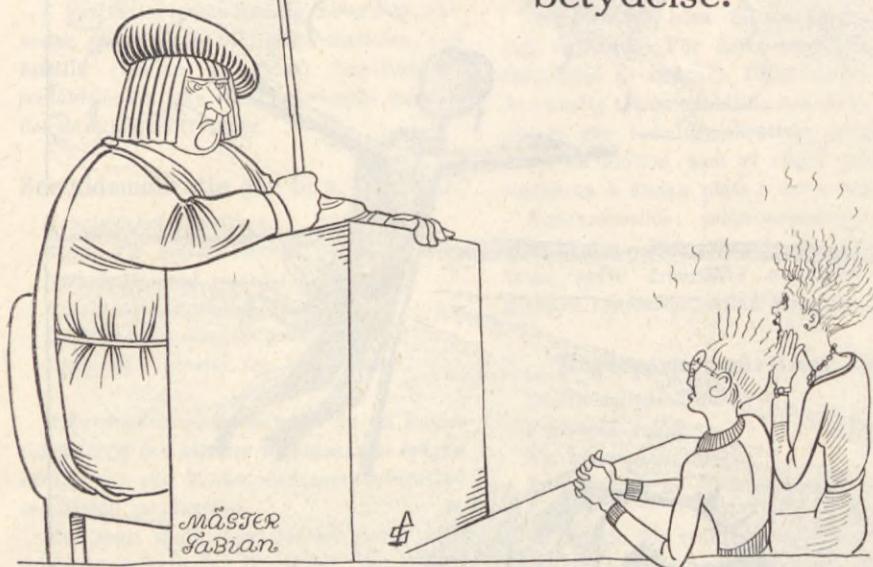
Aldington, som är engelsman, började sin bok omedelbart efter vapenstilleståndet i ett tillfälligt kvarter — en liten belgisk stuga, berättar han. Men det var först efter ett decennium han åter kunde gripa sig an med

verket. Underligt? Nej, inte alls. Börjar man riva i ett färskt sår, bli smärtorna för olidliga, risken att förblöda allt för stor.

I bokens företal deklarerar författaren att han avskyr standardiserad konst. Gud ske lov för det! Tack vare Aldingtons framställningssätt blir En hjältes död mera levande och omedelbar än de flesta romaner. Det är en skildring av hans väns, George Winterbournes hela liv, fram till den dag då han, liksom miljoner andra, rycktes bort av kriget. Som bakgrund till kriget och dess förhållanden får man en bild av den victorianska perioden i England med dess hyckleri och vanvett, som Aldington gisslar och gisslar hårt. En hjältes död utgör ett anagram över kriget. Aldington har ett behov av att på något sätt avplåna den blodsskuld vi alla gjort oss medskyldiga i. Bakom hans cynism, hans bitterhet, hans obehärska utbrott, förmimmer man ett ensamt skälvanande hjärtas rättfärdighetslängtan.

Dwingers arbete är i dagboksform. En 17-åring, av tysk junkersläkt på fädernet, och med rysk mor, går som frivillig i kriget (Forts. å sid. 13.)

De n svenska fattigdomens betydelse."

En ung flicka, som bor hemma, in-
nehar en Laurins konsthistoria på
avbetalning samt även någon gång
besöker tivolin och andra liknande
ställen där nöjesindustri bedrives,
skulle kanske inte yttra sig om hr
Månssons i Furuvik, alias Fabian
Månssons motion angående ungdoms
uppfostran till sparsamhet.
Men några reflexioner må tillåtas.

För omkring 100 år sedan skrev
en icke alldeles okänd svensk skald
och tänkare vid namn Carl Jonas
Love Almquist en pamflett om
"den svenska fattigdomens betydelse".
Han framhöll där att fattigdomen
eller rättare sagt konsten
att vara fattig var svenskens mest
utpräglade nationella särdrag och
han ansåg denna egenskap vara ett

av existensvillkoren för den sanna
svenskheten. "Den svenske bonden
kan väl arbeta och även samla, men
merendels förlösar han det sam-
lade."

I de yttersta av dessa dagar har
åter en originell tänkare tagit itu
med probemet om den svenska fattig-
domens betydelse, och ävenledes
kommit till den slutsatsen att den
moderne svensken "i ljus förhopp-
ning om att morgondagen skall bjuda
honom än större ekonomiska möj-
ligheter" offrar dagens inkomst.
Samma karakteristika som den gode
Almquist fann, alltså. Hr Månsson
ser emellertid detta såsom ett nytt
problem och söker finna anledningarna
i de missförhållanden, som
förefinnas inom det moderna affärs-
livet, speciellt avbetalningssystemet.

Mången arbetarhustru, som fått sin
symaskin och sin dammsugare ge-
nom den där tian i månaden, vilken
aldrig, obs! aldrig skulle ha spa-
rats för detta ändamål, har kanske
svårt att inse faran. Men när det
gäller ungdomen är hr Månssons
synpunkter otvivelaktigt riktiga.
Ungdomen deltar ofta i den "skam-
liga och nya trafik", som heter nö-
jeslivet "från tå till topp" ekiperad
pr avbetalning, och det sorgliga hän-
der säkert, att kläderna äro utslitna
långt innan penningarna äro betalda.
Äktenskapen komma till stånd på
avbetalning och den kommande gene-
rationen står på konto innan den
ännu är född.

Samma ekonomiska lättsinne gör
sig även gällande ifråga om ungdoms
inställning till nöjeslivet. I hr
Månssons motion få vi klart för oss
att "den växande generationens
själsliv hotar att rent utsläckas",
ja, "hos en stor del är avsjälningss-
processen redan fullbordad". Ung-
domens nöjen äro "tivolins skjutba-
nor, ringkastningar och porslins-
krossning jämte andra den nya kul-
turens förföriska lockelser". (Apro-
pos förföriska lockelser så förefaller
det som om vi unga skulle ha fått
en felaktig uppfattning om de för-
nöjelser man hade förr. "För fem-
tio år sedan roade sig byns ungdom
själv utan sådana ödeläggare av
både ekonomi och god smak", säger
Fabian Månsson. Och signaturen
som alltid hade trott att 1880-talet
var brännvinets och slagsmålets för-
lovade tid?)

Var finnes nu botemedlet? Jo,
dels "en gammaldags nordisk och
germansk kollektivism, disciplin och
sambällssolidaritet". Det blir inte
något "barnens århundrade" längre.
Dessutom erfordras förståndiga lag-

Gammaldags germansk disciplin.

Ta på konto och gå på Tivoli.

Man skall äta och bo hemma hos fattiga föräldrar.

stiftningsåtgärder och sist men icke minst den genomgripande uppfostringsprocess, som skall göra den växande generationen till sunda kroppsarbetande människor, d. v. s. den halvobligatoriska ungdomsarbets-skolan. (Bara en enkel fråga. Om det nu finnes chanser att ordna med dessa arbeten i Norrland, varför icke göra detta omedelbart för att åtminstone rädda vad som räddas kan av de ungdomar, som nu förstöras av arbetslösheten?)

”Mens sana in corpore sano”, sade redan de gamle och det är uppfrysande att se att det finnes något av de gamla göters mankraft, djärvhet och dådlust kvar även i dessa (förlåt mig, hr Månsson) alltför kollektivt jämstrukna dagar.

O v e r a l l.

Sanningen om kriget.

(Forts. från sid. 11.)

på ryska fronten. Hans uppfostran har gått i preussisk anda, nationalistisk idealitet ligger till grund för hans handling. Den erfarenhet andra i regel göra vid fronten — att kriget är ett vanvett och en galenskap — upptäcker han först i fångenskapen, dit kommer han snart nog, sårad kort efter utryckningen.

Armén bakom taggtråden, det är männen i fångenskap. Dwingers bok, det är en skildring av fasornas helvete, från den stund han blir sårad, tagen till fånga, förd till Sibirien i fem års fångenskap. Fångarnas lidanden trotsa varje beskrivning. Tidvis dö de som flugor — pest och allsköns sjukdomar, hunger, köld, de vidrigaste hygieniska förhållanden, grymheter och vidrig-

Den ”förrådada” ungdomens uppror.

Under rubrik: Vad ungdomen tänker och känner inför diskussionerna och kritiken av deras liv och inställning till nutidsproblemen fortsätta vi härmed införandet av ytterligare ett inlägg från en av våra yngre kvinnliga partivänner.

Det saknas aldrig sensationer. Lord Byron vaknade visst en morgon och fann sig berömd. Den moderna ungdomen vaknar och finner sig vanligen genomfördärvad, ansvarslös, ytlig; den finner, att den går omkring som levande färgglådor, att den inte har någon Gud om inte möjligen en herr Freud; den är depraverad, utrustad med själstillstånd, hämmningar och olika sorters komplex o. s. v. i oändligheternas oändlighet. Man skulle nästan behöva taga Nordisk Familjebok på avbetalning för att ordagrant förstå, huru enastående märkvärdig man är. ”Att dom bara orkar”, suckar den moderna ungdomen och lägger morgontidningen ifrån sig. ”Jag undrar just, när jag skulle ha tid att tänka, göra, vara allt det där. Hur skulle det då gå med mina studier, mitt arbete och min stackars ynkliga framtid?”

Den föregående generationen har fått ungdomen en smula om bakfoten på sistone tack vare all makulatur, som vi välsignas med i ämnet. Se bara på den amerikanska ungdomspsykologien: ”Den moderna

heter av alla slag bidraga härtill. Av de som överleva dö många andligen.

Dwingers bok är en gripande fredspredikan, ett vittnesbörd som i alla tider kommer att utgöra en anklagelse mot det tjuvande seklets barbari.

Både *En hjältes död* och *Armén bakom taggtråden* höra till de böcker, som man önskar den mest vidsträckta läsekrets, har man läst dem, glömmar man dem ej.

Birgit Magnusdotter.

Sprid Morgonbris!

Ingen klubbmedlem får vara överksam när det gäller agitationen för Morgonbris.

ungdomens uppror.” För det första är det enastående, att det finns folk, som ids översätta sån't, för det andra är det ingalunda konstigt, om läsarna tycka den moderna ungdomen vara gräslig. Eller tag den ärans rappakalja, som senast varit i farten. Den kom från Finland och hette ”Det blåser upp till storm”. Det är inte svårt att förstå, var vuxna personer får alla flabbiga slagord om oss ifrån. I julas kom det dessutom en bok, där svensk högskoleungdom pratar ihjäl varandra på 248 sidor. Den åtföljdes tyvärr av en långvarig diskussion i Fönstret — tyvärr, ty det fanns helt säkert inte en högskolit, som inte bad ärligt och varmt, att måtte, o, måtte den boken t i g a s ihjäl!

Det mest praktfulla, tycker jag dock var, när den moderna ungdomen vaknade en morgon härförleden och fann sig förrådd av sina föräldrar. Det hade varit en dylik föreläsning någonstans. För första gången i mitt liv kände jag mig generad över att tillhöra den moderna ungdomen. Sedan då jag fick veta, att en av de ”frälsta” gått upp och lamenterat över det svåra läget, ”ty pressen ha vi ju emot oss”, kände jag endast avsmak och förbittring, förbittring mot det vuxna släktet, som sätter i gång dylika spektakel och medvetet proppar unga hjärnor fulla med oförfalskad psyko-idioti. Man skulle nästan behöva bilda de ”Förrådada Barnens Förening”, riktad mot dylika intresserade själasörjare.

Att vara ett barn av tiden har alltid varit lika svårt i och för sig, men varför göra det så mycket större och värre än det är?

Visst förstår man, att tröttheten i den nutida ungdomens mentalitet förskräcker ett föregående livskraftigare släkte, att de förfasa sig över den spruckna efterkrigslyrik, de få höra på gymnasistdagarna i ett neutralt och lyckligt land, men helt säkert skola även vi taga vara på de livsvärden, som en svår och orolig tid utmejslar, liksom de en gång gjort före oss, ehuru de just nu låta, som om de ingenting lärt och ingenting glömt.

Else Ström.

VRÄKNING.

Mor och dotter i förtvivlan.

ARBETSLÖS.

Modern vägras kredit.

“De utstötta.”

Skall slutet på arbetslöshetsfilmen ”De utstötta” vara ett uttryck för ”en strävan mot överrealism, som ger oss livets äkta romantik” kan man intet annat säga, än att denna ”äkta romantik” på ett oroväckande sätt liknar den ”oäkta romantiken” i de amerikanska sentimentalfilmerna. Och det är verkligen synd. Så bra som filmen är, såväl ur fotografisk som typgalleriesynpunkt kan man inte annat än beklaga att det offrats åt den gamla slentrianen.

Filmen är som sagt utmärkt, med en på sina ställen rent ryskt betonad fotografikonst och de typer, som förekomma, äro äkta och trovärdiga i en grad, som man sällan ser på den vita duken. Särskilt fadern och den, för övrigt ytterst välrakade unge man, som spelade eller kanske rättare sagt levde äldste sonens roll, buro en prägel av äkthet och sanning, som man inte kunde undgå att gripas av. Deras tillknäppta spel gjorde kanske sitt till för att ställa de enstaka sentimentalt-dramatiska episoderna i ett grellare ljus, och göra de övriga skådespelarprestationerna mer oäkta än de hade verkat annars. Man frågade sig verkligen om det skulle vara nödvändigt att poängtera det kvasi-erotiska inslaget så starkt. Det hade strängt taget så litet med saken att göra, att det hela fick en lätt touche av sensation.

Emellertid är ju arbetslöshetsfrågan så brännande, att varje försök att skapa diskussion omkring problemet och aktualisera det måste hälsas med glädje. Om man alltså ser till

det verkligt värdefulla i filmen, var det ur min subjektiva synpunkt inte de stora och i många fall rätt oäkta fraserna och ej heller de förslag till lösning av problemen, som framlades, ty dessa stå väl ändock icke så att taga på hyllan, utan det stora och gripande var det typgalleri av sanna äkta människor, som defilerade. Dessa gamla arbetare, som ägnat sitt liv åt fabriken och som plötsligt finna sig stående utanför, ur stånd att försörja sin familj, kvinnorna, som slita ut sig i kampen att hålla hemmet samman, och dessa unga män, som frekventerade köerna utanför arbetsförmedlingsbyråerna. Det är dessa, som behöva, icke hjälp, utan en chance att hjälpa sig själva och det är dessa, som skola väckas till eftertanke, vilket i sig självt är mycket mer värt än alla agitatoriska texter i världen.

Anna Lisa Hansson.

Annika Björklund,
som komponerat musik till filmen.

Kvinnorna avgöra valet.

Stockholm är en kvinnornas stad. Vid det val, som under denna månad äger rum uti huvudstaden, utgöra de röstberättigade kvinnorna 196,000 mot 142,000 röstberättigade män. Kvinnorna ha således en röstövertakt av icke mindre än 54,000. De ha därmed bestämmanderätten uti sina händer.

Bland de 40,000 nya väljare, som tillkommit sedan förra valet, utgöra de unga kvinnor, som från landsorten kommit till huvudstaden såsom hembiträden, restaurang- och affärsanställda etc., en betydande del.

Bland denna stora kvinnokontingent måste våra socialdemokratiskt inriktade män och framförallt kvinnor göra de största personliga påverkningar, för att förmå dem att utöva sin medborgarrätt och utöva den på det enda sätt, som gagnar dem själva.

De återstående dagarna till valet måste brukas energiskt, om huvudstaden fortfarande skall vara folkstyrd.

Om varje person inom arbetarpartiet endast värvar en ny utomstående röst, är segern given.

MÅ VI ALLA GÖRA VÅR PLIKT!

Demonstration.

En kvinnoklubb. Sammanträde. Överläggning om Internationella kvinnoveckan.

Förslag: demonstration genom gatorna en söndagmiddag den 15 mars i en stor textilarbetsstad i Sverige.

Mottalare: Vi ska inte visa huru få vi äro. Det är för kallt i mars. Vi ha slutat att arbeta genom att demonstrera. Nu finnas bättre medel att föra fram vår sak. Förresten begripa inte kvinnorna vad vi arbeta för. Ingen kommer att gå med oss.

Vår sak. Vad ha ni för sak? Att hämta strejkunderstöd hos fackföreningen är ingen sak. Att hålla på motsatsen vad borgerligheten håller på är ingen sak. Att gå på möten, höra, tiga och slöa är ingen sak. Bara förströelse.

Vår sak är kamp för de fattiga kvinnornas utveckling och bästa. Andlig och lekamlig frihet åt dem. Kvinnans lika medinflytande på samhällets och världens öden. Högre lön för kroppsarbetet, bättre hem. Internationell ordningsmakt i stället för ett nationalistiskt försvar. Aldrig mera krig. Ned med murarna mellan folken! Bort med tullkriget!

Våga ni inte marschera en förmiddag med musik och standar för denna sak? Just nu ha vi ett utmärkt demonstrationsläge. En pe-

riod då man väljer sida. Våga ni icke välja inför gatorna?

— Vi våga, men vi få inga efter oss. De komma att stå i fönstren eller på trottoarkanten och — skratta, håna oss käringar, dumbommar, enfaldiga och okunniga.

— Det hånet har hjälpt socialismen fram. Men i det hånet döljer sig respekt. Vetskapen om att man själv icke vill bekänna färg föder hånet. — Det är egentligen ofarligt.

Varför få vi inga efter oss? Bakom standaren. Inga unga arbeterskor?

För att vi för litet v i s a t vår sak, vår tro på dess riktighet. I gränderna och i de stora kasererna veta de inte vad kvinnoklubben är, vad vi vilja. De läsa ej, gå inte på möten.

Men när de hånat oss från trottoarkanten veta de det. De få taga ställning till vår mängd eller till vår litenhet. Ställning till vår makt eller till vår svaghet.

Så taga kvinnor ställning: Av beundran eller av medkänsla.

— Vi demonstrera för kvinnorna och vi skola försöka möta det kvinnliga.

Förslaget om demonstration avslogs med 47 röster mot 3.

Var det rätt?

Hur skulle du röstat? Ja eller nej på ett brevkort, med namn och klubb till Morgonbris redaktion.

A. K.

En upptäckt.

Av Inga Fjäll.

Nåja, detta piggade upp flickorna litet, och de dukade bordet. Det blev en het timme för Klara, men när skyttarna kommo var maten färdig, och allt gick bra. När kaffet var drucket, försvunno de alla, och hon stod där ensam med sin stora disk och pojken, som kinkade för att han inte orkade vara ute och ville ha något gott att äta och något roligt att läsa.

När hon dukat av bordet och stod där ensam i köket gav spänningen vika, och hon sjönk ned på en stol. Åh, vad trött hon var. Hon var visst hungrig också. Hon hade inte ätit frukost, bara en brödkviva till kaffet på morgonen och en pepparkaka då hon höll svärmor och Hildur sällskap. Det var kanske därför hon var så matt. Om hon skulle försöka äta. Sista stekbiten och vad som var kvar av efterrätten hade hon gett pojken. Det fanns bara litet säs och en potatis kvar. Hon åt upp det, och så tog hon sig en kaffetår efter. Det piggade

upp henne, och hon tog i tu med sin stora disk. Då kom fru Lind in till henne. Hon var klädd i hatt och kappa.

”Jag undrar hur du mår”, sade hon. ”Jag såg dig genom fönstret ett tag, och då var du förfärligt blek.”

”Ja, jag sov dåligt i natt, och i dag har här varit så mycket främmande.”

”Ja, jag har sett det, men vet du, jag tycker att flickorna kunde stanna hemma och hjälpa dig en sådan dag.”

”Ånej, de skulle ut och åka skridskor, och jag förstär så väl, att de behöva komma ut, när de sitta inne hela veckan.”

”Än du då stackare, du behövde få gå och lägga dig, du. Det är synd att jag inte kan hjälpa dig med disken, ty vi skulle hem till farfars. Det är hans födelsedag.”

”Åja, disken klarar jag nog, nu är det lugnt en stund.”

Fru Lind gick och Klara blev ensam. Hon kände sig ohjälpligt ensam och övergiven. Tänk fru Lind hur hon hade det. Både hennes man och barn voro så snälla mot henne och ville alltid ha henne med sig ut, då det var något trevligt. Hon visste

Hembiträdena inför riksdagen.

Socialdemokratiska riksdagsgruppen begär rättvisa åt denna stora yrkeskår.

Flykten från det husliga arbetet av de unga arbetssökande flickorna har starka skäl för sig, framhåller med rätta socialdemokratiska riksdagsgruppen uti den motion, den framfört till årets riksdag om ordnade och delvis lagligt reglerade förhållanden mellan i huslig tjänst anställda och deras arbetsgivare.

I sin motivering till de uti motionen utmynnande yrkandena framför gruppen en hel del beaktansvärda synpunkter, liksom den konstaterar många faktiska missförhållanden, vilka tillsammans åtskådligt förklara nödvändigheten av att åtgärder från det allmännas sida företages, för att en ändring till bättre förhållanden snarast må komma till stånd inom detta område.

Det är ej sällsynt att hembiträdena ofta ha 14 timmars arbetsdag och därutöver. Dessutom skola de stå till tjänst vilken tid som helst på dygnet. Sön- och helgdagar äro för dem oftast också vanliga arbetsdagar. Bestämda fritider äro sällsynta. Bostadsförhållandena lämna

så mycket fru Lind. Hon hade tid att läsa, och hon var socialt intresserad. Hon försökte tala med Klara om sådana saker ibland. Hon hade en tavla av en skulptur, som Klara tyckte var så sorglig. Den föreställde en kvinna, som låg på knä och ammade sitt barn, men hennes händer voro sammanbundna på ryggen. Det var en bild av kvinnans ställning i samhället innan hon fick rösträtt, sade fru Lind. Nu var repet avskuret, och det var bara för kvinnan att resa sig upp, röra på händerna och göra sig gällande. Det var så mycket, som inte var bra i samhället, sade hon, mycket som fordrade kvinnans blick och kvinnans moderskärlek för att få rättat, därför var det inte rätt att kvinnorna isolerade sig och så helt gingo upp i skötandet av sina hem, att de glömde allt annat. Klara hade varit med på hennes klubb en gång. Där var det först föreläsning och sedan diskussion, och det var många pigga kvinnor som yttrade sig. Klara orkade inte följa resonemanget. Hon var ju inte alls insatt i sådana saker, och så var hon mycket sömning. Det blev hon alltid, då hon fick sätta sig i lugn och ro. Fru Lind ville att hon skulle gå med

mångenstädes mycket övrigt att önska. Detta äro några av de missförhållanden, som motionärerna bland många andra peka på.

Till stort men anse de också underkattandet av det husliga arbetet över huvud vara. De poängtera, att det medför ödesdigra verkningar i många avseenden. Vad man bör sträva till är i stället att få det husliga arbetet mera uppskattat och därmed mera eftersökt. Detta sker genom att det ställes i rang med andra yrken. Bättre utbildningsmöjligheter, bättre arbetsförhållanden, genom begränsad arbetstid, bestämda fridagar, fria aftnar etc. måste dock införas för att yrket må komma på högre nivå.

Den fria exploatering, som hittills rått inom detta område, av mången gång omänskliga arbetsgivare, och som varit främsta anledningen till att även de anställda i en del fall visat mindre önskvärda egenskaper, måste nog helt försvinna och ersättas med en ny tids medborgarvärde även gällande för hembiträden.

För att erhålla en översiktlig sammanfattning av vissa faktiska förhållanden, som grundval för en vidare lagstiftning inom detta område, anhålles i motionen att regeringen skall utreda arbetsförhållandena inom det husliga arbetet, avseende antalet sysselsatta, deras ålder och utbildning, arbetstidens längd pr vecka samt fritids- och semesterförhållanden. S. V.

i hennes förening och försöka att intressera sig för samhällsangelägenheter, ty det var vars och ens skyldighet, påstod hon.

Klara tyckte så bra om fru Lind, men det var med henne som med alla de andra, de påvisade alltid vad hon borde göra och vad som var hennes skyldighet. Så hade det alltid varit. Det var hennes skyldighet att passa barnen hemma i Motorpet. Det var hennes skyldighet att skicka slantar till föräldrarna. Då hon blev gift fick hon tusen skyldigheter, och nu var det hennes skyldighet att vara socialt intresserad samt att inte bli gammal och ful, så att Arvid behövde skämmas för henne. Då hon hunnit så långt i sin tankegång brast hon i gråt. Hon var så trött, så trött.

Följande morgon vaknade hon vid väckarklockans larm. Hon hade förfärligt ont i huvudet. Det dunkade i tinningarna och susade för öronen. Hon lyckades få kaffepannan på, men då blev hon så matt, att hon höll på att falla. Hon stapplade in till flickorna och bad dem bevakande, att de skulle hjälpa henne att väcka pojkarne och göra smörgåspaketen i ordning, ty hon hade ont i huvudet. Flickorna hade

Feminism — socialism?

(Ett inlägg för Open door.)

I en i den svenska socialdemokratiska dagspressen publicerad artikel betitlad "Open-door" drar Sven Backlund — icke utan en viss demagogisk skicklighet — i härnad mot den riktning inom svensk fackföreningsvärld, som i Genève försökt åstadkomma en revision av nattarbetsförbudet för kvinnor.

Backlund betecknar alla dem som stå bakom denna hemställan såsom "feminister" och säger rent ut att de engelska suffragetterna representerade i Open-door-rörelsen utövat ett olämpligt inflytande på socialistiskt tänkande i denna sak.

Låt oss titta efter ett slag var socialismen finns! Finns den socialistiska sanningen hos Sven Backlund eller hos dem som han benämner "feminister"?

Den förre säger: Kvinnan skall skyddas! Hon får inte arbeta på natten. Hon skall arbeta på dagen i hemmet för mannen och framförallt för barnen.

De andra — de stackars "feministerna" — säga: Kvinnan skall liksom mannen ha sin frihet. Ha rättighet att utan hinder av några restriktioner få leva sitt liv som människa. Endast i den mån hon glömmet sitt ansvar gentemot samhället,

bör samhället ingripa med undantagslagar för hennes räkning — liksom samhället bör göra gentemot män, som endast tänka på sitt privata (ekonomiska) intresse.

Varför kan nu en sådan tanke vinna gehör, att kvinnan behöver några särskilda förbud för att hon skall fylla sitt ändamål som god medborgare i samhället. Gör hon det alltså inte lika självant som mannen gör det? Mannen — den manlige arbetaren, andra angå oss inte i detta sammanhang — har tillkämpat sig en del rättigheter, som alla syfta till, att hans hälsa ej skall undergrävas genom arbetet. Är kvinnans hälsa — kvinnans motståndskraft mot livets påfrestningar — är den så mycket svagare än mannens eftersom hon behöver särskilda — endast för henne gällande — restriktioner? I allmänhet ej! Eller är hennes vilja att utföra sin del av det gemensamma arbetet mindre än mannens? Säkert inte! Ju mer en man lärt känna kvinnorna, desto klarare lär han sig inse det oriktiga i dylika beskyllningar.

Men däremot finns ingen tvekan om att *Kvinnan som moder* kan göra anspråk på allt det skydd som samhället kan lämna henne. Ingen man

kommit sent in och voro sömniga och olustiga. Det var inga glada miner de visade, men de kommo dock upp.

"Det vore väl inte möjligt att någon av er stannade hemma i dag, ty jag förstår inte hur jag ska reda mig", sade hon.

"Jag kan inte", sade Britta. "Jag har en provning som skall vara färdig klockan elva."

"Än du då, Karin?"

"Nej, det går inte mamma. Jag måste gno allt vad jag kan för att få pengar till hatten och kappan."

"Åja, litet huvudvärk går väl snart över", sade Persson. "Tag dig ett pulver och gaska upp dig bara."

Nu kokade kaffepannan över och samtidigt blev det ett fasligt stim innan pojkarne blevo vakna.

Äntligen hade dock manfolken fått vad de skulle ha och kommo i väg. Flickorna skulle börja arbetet halv åtta och pojken skulle vara i skolan klockan åtta. Han skulle ha choklad och ägg innan han gick.

När allesammans kommit i väg, tog Klara ett pulver. Hon tittade åt sängen, men hon vågade inte lägga sig, ty om hon somna-

de så hann hon inte vad hon skulle göra. Hon fick väl luta huvudet mot bordskanten en stund. Hon satt så och huvudvärken lätade. Hon reste sig upp och såg sig om. Å, vad pulver var bra i alla fall. Om hon skulle försöka med en kopp choklad och en smörgås, så kanske hon blev stark. Under det hon åt, tänkte hon över hur hon hade det med arbetet under veckan. Hon hade inställt tvätten förra veckan, därför att hon var så klen. Nu måste hon tvätta, annars kom hon aldrig igenom det. Då måste hon baka i dag. Köpa skummjolk och sätta degar. Middagsmat. Hon brukade ha kvar av söndagens stek på måndag. Nu fanns ingenting. Hon fick väl ta något lättvindigt. Köttbullar kanske. Hon fick köpa malet kött då hon hämtade mjölken. Mjölken — ja visst, den skulle hon ha hämtat redan. Tänk om hon försummat sig och ingen fick. Det var ont om mjölk just nu. Hon sprang upp och klädde sig, under det hon tuggade på sista smörgåsbiten. Hon fick dock det hon skulle ha, och när hon kom in satte hon sina degar. Se'n blev det bäddning och städning, och så vaknade pojken och skulle ha mat och passning. Skulle

uppfyller sin plikt mot samhället med den glädje och den samvetsgrannhet, som en kvinna i allmänhet fyller sina plikter som moder. Där om torde väl i alla fall intet tvivel kunna råda. Väl att märka den kvinna, som av egen fri vilja och med full kännedom om sitt ansvar har blivit moder. Endast i undantagsfall skulle samhället — i form av barnavårdsnämnden — behöva ingripa om kvinnorna endast blevo mödrar när de önskade bli det och när de trodde sig om att kunna uppfylla sina plikter som mödrar.

Därför att kvinnan under långa perioder av sitt liv är så absolut nödvändig för sina barn, därför skall hon skyddas. Hon skall inte behöva arbeta nattetid, säger förbudsvännen Sven Backlund.

Ja, detta är så evigt sant som någonting i världen kan vara sant, säga "feministerna". Men tror hr Backlund att den kvinna, som av fri vilja och medveten om sitt ansvar blir moder, tror Ni verkligen, att hon frivilligt går ut och arbetar i fabriken eller restaurangen på natten och låter hem och barn gå vind för våg? Nej, det tror Ni inte! Och Ni vet lika väl som vi, vad det är som tvingat henne att göra det. Det är nöden, armodet och kärleken till barnen! Giv henne lika rätt till föräldraglädje och till arbetsförtjänst, giv henne dessutom möjlighet att få bestämma när hon tror sig om att kunna bära ansvaret som moder — då behöver hon intet mera "skydd". Giv henne blott den rätt, som endast människan, det

grymmaste av alla djur, kunnat neka sina honor, rätten att få avla, föda och uppfostra sina barn utan alltför stora bekymmer. Man behöver inte vara feminist i Sven Backlunds mening för att uppröras över att massor av kvinnor, av självförsörjande kvinnor, som kanske förutom sig själva måste försörja barn, som de aldrig vågat önska sig, att alla dessa genom förbudet mot nattarbete för kvinnor, skulle ställas i en lägre klass än männen. Skulle på allt sätt hindras från att hederligt försörja sig. Bara därför att inte staten inser — eller kan tvingas att inse — sin skyldighet, att

1) tillåta kvinnan själv bestämma när hon tror sig kunna bära moder-skapets ansvar;

2) skydda den havande kvinnan — åtminstone så mycket som den oskrivna lagen bland djuren bjuder dem att göra;

3) bereda modern möjlighet att få ägna tillräcklig tid åt sina barns uppfostran.

Något annat skydd än denna rättighet, som borde vara självklar, behöver ej kvinnan. Den som tror sig "skydda" henne genom att göra hennes tillvaro ännu mera invecklad än den förut är, den löper risken att en dag upptäcka, hur han hjälpt till att rekrytera trottoarens dödsbataljoner och änglamakerskornas privata helveten — bland annat!

Upptäcker han det ej, så kanske han fortsätter sin kamp mot "feministerna".

Om med "feminist" menas en karl,

"Har jag svimmat?" frågade hon.

"Ja, du har svimmat och slagit dig i huvudet", sade fru Lind. "Om du nu orkar hjälpa till, så ska vi lägga dig på soffan därinne, så ska jag klä av dig och lägga dig riktigt, och så ska jag ringa till doktorn."

"Nej, kära du, det behövs nog inte. Hjälp mig att få lite stadigt ombundet om huvudet, är du snäll. Jag måste göra köttbullar och koka fruktsoppa och potatisen är inte skalad än. Vad är klockan? De äro väl snart här."

"Köttbullarna och potatisen får min flicka ta hand om. Fruktsoppa får de vara utan i dag", sade fru Lind och började klä av Klara.

"Ja, men inte har jag väl slagit mig så illa att vi behöver skicka efter doktorn", sade hon och försökte resa sig upp.

"Jo, vet du, jag vågar inte ta på mitt ansvar att förbinda dig, och för resten så får det inte fortgå på det här sättet. Du måste ha läkarvård. Du är ju alldeles förbi", sade fru Lind.

Då Klara skulle flytta över till sängen, svartnade det för ögonen på henne igen,

Världskrisproblemet.

Tidens allt annat överskuggande fråga är, som alla känna — otaligt många allt för bittert — arbetslösheten.

Kriser av ekonomisk art ha ju även förr, senast under förra decenniets första år, förorsakat stor arbetslöshet. Den kris, vi nu stå mitt uppe i, är, om ej alla tecken slå fel, grundad delvis även på andra faktorer, som tydligen ej rent automatiskt upphöra, som de förr inträffade.

Följer man vår tids mest bemärkta nationalekonomers och finansmäns uttalanden om orsaker och botemedel till detta fruktansvärda onda, frapperas man av hur stiek i stäv olika dessa ofta se på saken.

Den devota beundran för den nationalekonomiske expertens samhällsdiagnos och förutsägelser, som förmärkts, lär väl emellertid nu erhållit

som håller på kvinnans rätt till fri utveckling, så är jag ganska övertygad om att varje *verklig* karl, som ej glömt sin moder, gärna vill kallas för "feminist". Han torde dessutom vara betydligt mera socialist än de som ej förstå denna form av "feminism".

Bengt Hallberg.

hon hinna lägga i blöt kläderna före midnatten? Vad var klockan? Halv tolv. Då var det nog bäst att göra maten i ordning först. Hon fick väl ta fruktsoppa till efterrätt. Hon tog en kastrull och skulle gå till vattenledningen och tappa i. Då hände det. Det svartnade för ögonen på henne, och hon föll framstupa och slog huvudet i diskbänkhörnet. Kastrullen slog till den tomma mjölkflaskan, som stod på kanten av diskbänken, och den ramlade ned. Det blev en faslig skräll. Pojken kom upprusande, och när han kom ut i köket och fick se sin mor ligga livlös och blödande, sprang han uppför trappan i bara skjortan och skrek: "Tant Lind, kom genast, mamma dog visst!"

"Ja, det skulle då inte förvåna mig, så som ni behandlar er mamma", sade hon, slängde vad hon hade för händer och sprang ned. Hon anade, att Klara hade svimmat, lade henne därför utsträckt på golvet och kände efter att hennes hjärta slog. Därpå tog hon reda på en handduk och lindade om Klaras blödande huvud. Hon lyckades snart återkalla henne till medvetande. Klara försökte resa sig upp,

och hon höll på att falla. Hon kände att hon orkade inte bry sig om något.

Fru Lind ringde efter doktorn, och om en stund kom han. Först förband han Klaras huvud och sedan företog han en grundlig undersökning. Fru Lind var honom behjälplig. Under tiden kommo de alla hem och skulle ha mat.

Var här främmande eftersom det stod en bil utanför? I köket gick fru Linds flicka och satte fram maten. Pojken satt på kökssoffan och berättade, att mamma hade svimmat och nära på slagit ihjäl sig, och nu var doktorn här. Det blev ju bestörtning.

Doktorn kom ut i köket.

"Jaha, herr Persson, nu blir det att fortast möjligt frakta Er fru till lasarettet", sade han.

"Har hon slagit sig så illa?" frågade Persson.

"Ja, blesyren i pannan är inte det värsta, men hon är sjuk annars och förfärligt överansträngd."

"Hur har hon kunnat bli det?" frågade Persson.

(Forts.)

en mera dämpad form. Den svenske nationalekonom, som nyligen i vår mest ansedda finansstidning öppen- hjärtligt erkände, att han och hans kolleger samtliga misstagit sig både i förutsägelseerna och konklusionerna över nuvarande kris och arbetslöshet, sade ett sant ord.

Socialdemokratien har väl ej något ensampatent på att sitta inne med den absoluta visheten, hur denna sak bör ordnas. Allt sunt förnuft måste väl dock medge, att den enskildes profitbegär och slumpen ej äro de gudomliga makter som mäktat lösa de ting, som förorsaka och följa en kris av nuvarande omfattning.

Kanske ändå att t. o. m. en Gustav Cassel till sist kommer underfund med, att kollektiviseringsprincipen genom samhällsligt ingripande är mer än en utopi?

Dessa korta reflexioner närmast med anledning av ett uttalande från en kommitté av ledamöter från Socialistiska arbetarinternationalen och Fackföreningsinternationalen över världskrisen och arbetslösheten. Uttalandet är allt för långt att här publicera, vi nöja oss därför med angivandet av några mera markanta synpunkter ur detsamma.

Det framhålles bl. a., hur världshushållets produktion enormt ökats på alla områden efter kriget. Produkterna finna dock icke längre avsättning i samma grad som de tillverkas. Affärsvinsterna ha räckt till att under senaste åren utbygga och fullända produktionsapparaten oerhört. Lönerna ha däremot ej tillväxt tillräckligt för att öka massornas förmåga av konsumtion. Detta är krisens grund. Missförhållandet lindras ingalunda genom nedsättning av lönerna. När företagarna i varje land slå in på den taktiken, för att stärka sin konkurrens gent emot varandra, blir följden en allmän nedpressning av lönenivån och därmed ännu mer minskad konsumtion, d. v. s. det blir överflöd på varor, som ej finna avnämare. Det måste därför bli en viktig uppgift för arbetarna i alla länder att av hela sin kraft motsätta sig sänkning av lönerna.

Rationaliseringen har vidare bidragit att stegra arbetsavkastningen genom tekniska förbättringar och intensifiering. Många ha härigenom ytterligare blivit arbetslösa.

Kommittén anser, att med detta för ögonen kan arbetstiden förkortas och även den skolpliktiga åldern höjas för att motverka arbetslösheten. Likaså böra samhällena i tider som dessa anslå medel för produk-

Socialismens anda inom hemmen.

Undertecknad håller före, att arbetar man för en idé skall man först begynna tillämpa dess principer på sig själv.

Då signaturen, som husmor och mor, särskilt intresserar sig för kvinno- och uppfostringsfrågor skulle jag som socialdemokrat vilja framföra vikten av att den anda, som socialismen innebär, också kommer till uttryck i den personliga livsföringen inom det egna hemmet, för att bli en fast grund för den allmänanda, som de unga måste från tidiga år insupa, för att det bärande i vår åskådning må kunna förverkligas, så långt det är praktiskt utförbart.

All erfarenhet visar, att det för vår rörelses djupgående och grundmurade ställning fordras en verkligt levande anda, med rötter som suga sin näring ur det dagliga livets skiftande och praktiska realitet. Det är således ej tillräckligt att tro, att vi kunna genomföra det väsentligaste i arbetarrörelsens strävanden, endast genom att uppställa våra mål och fordringar på möten och sammankomster. Det betydelsefullare är att ta med sig sin åskådning och låta den komma till uttryck i sitt eget hem, inom sin egen familj, sin egen bekantskapskrets och omgivning. Icke genom fariseiskt predikande utan genom ett handlande som kännetecknar en socialistisk uppfattning. Först då kunna vi bestående inverka på våra närmaste och våra egna barns ställningstagande. Våra egna barn få då en verklighetsbetonad syn på livet på ett naturligt och omedvetet sätt, som till gengäld skapar förstående och förtroende och

tiva arbetens utförande. Med eftertryck kräves att arbetslöshetsförsäkring införes.

Det internationella trust- och kartellväsendet, protektionismen m. m., framhåller kommittén, bidra i väsentlig grad att fördyra varorna och förvärpa de ekonomiska kriserna. Likaså pekas på myntpolitikens inverkan. Guldets ojämna fördelning. Skadeståndspolitikens verkningar. Den fascistiska imperialismens inflytande. Den osunda dumpingen etc. Slutligen betonas vikten av att kolonialländernas arbetarbefolkning får större konsumtionsmöjligheter.

A. V.

förhindrar den motsättning som eljest alltför ofta kommer till uttryck inom hemlivet.

Blir *gemensamhetsandan* vårdad och aktad uti hemmet röner barnen varaktigt inflytande härav och komma i sin tur att utbreda densamma. De komma att känna sig dragna dit där denna anda härskar. Barnet är ofta en präglad bild av dess omgivning, just därför är den goda förebilden det bästa i uppfostran.

Äro vi förtrogna med de socialistiska idéerna och besjälade av dess anda så blir det icke svårt för oss, vi må inta vilken ställning som helst, att verka för vårt stora mål. Det gäller ej endast för männen bland deras kamrater utan i lika mån för kvinnorna. Barnet har öppna ögon och sinnen och lär sig snart skilja rätt från orätt.

En ungdom fostrad uti hem av här antydd art råkar ej så lätt ut i falska föreställningar eller faller offer för det dåliga i tiden.

För att exemplifiera vad jag här velat få fram kan anföras min tioårige gosses inställning. Denne går uti en skola, som i motsats till motsvarande andra dylika, tillämpar stor frihet. Det händer att han kommer hem högst upprörd över att en del av hans klasskamrater missbrukat denna frihet. Dylikt visar emellertid att förnuftig pedagogisk uppfostran i skolan ej är tillfyllest om föräldrahemmet ej står i samklang med denna framsynta anda. Blott där så är fallet kan en ungdom växa upp som blir i stånd att förverkliga våra ideal.

R. H.

Ett utmärkt medel

att väcka intresse för vårt arbete och våra syften är att sprida

”Lilla Tidningen”

bland kvinnor, som ej ännu anslutit sig till vår rörelse.

Tidningens innehåll och uppställning är särskilt avfattat för detta.

Bör finnas å varje plats för massspridning till ”Kvinnodagen”.

Rekvirera från Kvinnoförbundets exp., Upplandsgatan 1, Stockholm.

Pris inklusive postförskottsavgift kr. 3:50 per 100.

Se f. ö. det utsända cirkuläret här om.

En 'vanlig' medlem.

Ingen hade lagt särskilt märke till, då han togs in i logen. Han hade heller ingenting särskilt anmärkningsvärt i sitt utseende eller sitt uppträdande. En enkel, stillsam, anspråkslös människa. En helt 'vanlig' föreningsmedlem.

Han gick också sin väg stilla fram. Inga uppseendeväckande insatser i föreningsarbetet. Ingenting som tydde på att något ovanligt fanns hos honom. Andra voro så ovanligt skickliga — och uppmärksammade — organisatörer. Andra sådana lysande debattörer. Andra 'rolighetsministrar', riktiga fyrverkare, som det sprakade och gnistrade om av munterhet — så att 'målron' alltid hölls vid makt. Han hade inga sådana gåvor.

Men han hade ändå sin särprägel. Han försummade exempelvis aldrig mötena. Andra medlemmar voro med en tid och kunde sen bli borta i veckotal. Andra kommo nog några sammanträden i rad, men så, ett tu tre, voro de frånvarande en gång eller två. Inte så med honom. Han kom möte efter möte. Om det regnade eller snöade aldrig så — aldrig saknades han på sin plats. Han var ett levande inventarium, en oskiljaktig detalj, något som man till sist inte kunde tänka sig frånvarande.

Och så en annan sak: vad han fick i händer sköttes mönstergillt. Fick han ett uppdrag kunde man vara säker på, att det blev väl utfört. Och han fick sysselsättning. Med räkenskaper och kassan — det blev snart en ovanlig ordning och reda i de sakerna. Han betroddes med sekreterareskapet. Det blev ett nytt kapitel i protokollsboken — utförligt och noggrant skildrades förhandlingarna. Och det blev ett nöje att ta protokollsboken i sin hand, så fint och behändigt och ordningsfullt voro de olika paragraferna inskrivna. Så sattes han att sköta biblioteket. Därmed randades en ny tid för dess inventarier. Ohjälpligt trasiga och förfallna böcker utmönstrades. De som voro värda restaurering sändes till bokbindaren och kommo snygga och fina tillbaka. Bokskåpet rensades från gamla regalierester, tomma bläckhorn, ett par handdukar, en sopborste. Ja, inte ens logens kaffepanna — medelsvåra kalibern! — fick längre dväljas på bokskåpets nedersta hylla. Den förvisades till ett skaffereri i 'köksavdelningen'. Och sedan allt lösöre sålunda bortrensats, ställdes

Som ett bi arbetar
marknadens absolut förnämsta dammsugare

TYSTA SEXAN

Endast en hemtrevlig, spinnande ton kvar av de äldre dammsugarnas buller — dessutom ökad arbetseffekt.

ELEKTRISKA A.-B. VOLTA, STHLM 1

HUVUDKONTOR: UTSTÄLLNING:
N. 328 45 — växel. Tel. 178 52.

VOLTA

böckerna upp i rader och bataljoner. Och en bokförteckning upprättades!

En gång skulle föreningen ha 'vinterfest'. När medlemmarna samlades i lokalen, stodo granar utposterade i dess hörn och vid dörrarna. En slinga av granris förhöjde talarestolens vardagliga fysiologi, och på dess skiva stodo kvastar från den omgivande barrskogen jämte festligt lysande rönnbärsklasar. Det var den 'vanlige' medlemmens i all stillhet utförda 'pähitt'. Kan man tänka sig!

Hur det nu var verkade till sist allt

detta. Med den makt som det oavlatligt, plikttroget utförda goda till slut förmår åstadkomma. Det kom som en ny anda i verksamheten. Man började vädra lokalen samvetsgrant, golvet hölls renare än förut på årtal. Man drog sig för att spotta annat än i spottlådorna. Föreningens böcker och andra tillhörigheter slängdes inte längre hur som helst. Det gamla var förgånget, en ny upprykningens tid hade kommit. —

En dag gästades logen av en medlem från den gamla tiden, som under flera år vistats på annan ort. Han

**Till
god**

**husmanskost
hör**

Tre Ess

Smakar Som Smör

kände sig inte igen. Häpnade och utbrast: Vilken underbar kraft har kunnat åstadkomma detta?

De svarade honom sägande: Det är ingen underbar kraft. Det är en helt vanlig medlem. Det är Karl Andersson. —

Tänk om varje förening hade en "Karl Andersson"?

gör pengarna

dryga

köp

kooperativt

En femåring.

Söndagen den 8 febr. firade Järna socdem. kvinnoklubb sitt femårsjubileum.

Klubben har under den korta tid den verkat utfört ett ganska gott agitations- och upplysningsarbete. Detta kanske inte till så ringa del beroende på att arbetet från första stund blev lagt på rätt bog. Man började nämligen med att använda de första fyra mötena som instruktionsmöten, till vilka kvinnodistriktets v. u. utsände instruktörer. Därigenom kommo medlemmarna genast in i arbetet och de första stegen på den knaggliga organisationsbanan blevo därför inte så famlande.

Klubben står nu med två representanter i kommunalfullmäktige, en ordinarie och en suppleant i fattigvårdsstyrelsen samt en suppleant i barnavårdsnämnden. Dessutom är klubben representerad med två ledamöter i kommunstyrelsen.

En hel mängd dagsaktuella frågor ha under femårsperioden behandlats och initiativ har väckts i en hel del kommunala angelägenheter, varjämte klubben alltid verksamt deltagit i agitationen vid valtillfällena, både ekonomiskt och genom medlemmarnas personliga deltagande.

Flera föredrag ha anordnats och även en studiekurs i kommunalkunskap, med kommunalkamrer G. W. Källman från Sundbyberg som föreläsare.

För jubileets firande hade en anslående fest anordnats, vid vilken klubbens ordförande, fru Victoria Carlsson, föredrog femårsberättelsen, samt i ett välformat anförande riktade en maning till platsens kvinnor att ansluta sig till klubben och hjälpa till i arbetet. Även framförde hon ett tack till de manliga kamraterna för alltid visad förståelse och gott kamratskap.

Dessutom förekom vid festen föredrag av Hulda Flood samt sång, musik och deklamation.

Femåringen utgör ett vackert bevis för att där intresse och den rätta arbetsviljan finns där finns också möjligheter att på ett verksamt sätt bidra till våra idéers spridande och även till deras förverkligande i det praktiska livet.

H. F—d.

Litet av varje.

(Forts. fr. sid. 10.)

Först på 6:te plats kommer republikens president med 333 francs per timme. De som hade minsta "timlönen" av de ifrågasvarande storheterna voro Frankrikes främste kirurg, prof. Gasset, som dagligen arbetar 15 timmar till de sjukas fromma för ungefär 44 francs, och den berömde vetenskaps-

Vattnet blir dyrt

när Ni använder tvättpulver, som innehåller ända till 35 % vatten — vilket är fallet med de flesta tvättmedel.

Vita Tvätt-Björn är ett lufttorrt pulver, alltså befriat från allt överflödigt vatten.

Allt i Tvätt-Björn har tvättkraft och tvättvärde. Därför är Tvätt-Björn det billigaste tvättpulver Ni kan köpa.

Tvätta därför alltid med

**VITA
TVÄTT-
BJÖRN**

H 309

mannen Branly, som får nöja sig med 10 francs i timmen.

Också en talande spegelbild på nutida uppskattning av produktiva insatsers värde!

Avlöningen till män, som inneha krävande och ansvarsfulla poster inom vanliga yrken, är ofta i Paris omkring 1.50 francs i genomsnitt, enligt den citerade tidskriften.

*

Redaktör Sven Backlund berättar i en korrespondens nyligen om vad ett par professorer, kända aktiva folkbildningsivrare, hade att förtälja om den nationalistiskt fördärliga anda, som råder i Tyskland f. n. Här må endast återges ett par satser av ett yttrande av den ena, prof. Brenner, före-

Fru Hulda Persson, Höganäs, 70 år.

Första februari ingick fru Hulda Persson, Höganäs, uti sitt åttionde decennium.

Fru Persson, som är bördig från Halmstad, blev föräldralös redan vid 4 års ålder och därmed prispiven åt andra människors godtycke. Har erfarenhet från hur bistert livet oftast ter sig för fattiga föräldralösa barn.

I slutet av åttiotalet blev hon efter sitt giftermål Höganäsbo. Såväl hon som hennes man höra till de gamla socialistveteranerna, vars hem alltid stod öppet och var medelpunkten för den tidens banbrytare. Arbetarrörelsens och nykterhetsrörelsens framgång och idéer ha alltid varit hennes A och O, nu likaväl som i hennes krafts dagar. Den socialdemokratiska kvinnorörelsen har dock främst varit hennes skötebarn. Hon har tillhört den under de 30 år, som den existerat och nedlagt mycket arbete inom densamma. Fru Persson har även varit medlem av municipalfullmäktige. Såsom sin mans ständige medhjälpare och trogna kamrat i alla livets skiften, i arbetarrörelsens med- och motgångar, har hon aldrig sett mörkt på tingen. Alltid vid gott humör, klok och framsynt, hör hon till de tyvärr alltför få kvinnor, som stå stödjande bakom sina män i deras gemensamma kamp.

Fru Perssons vidsträckt vänskrets inom kvinnorörelsen samt arbetar- och nykterhetsrörelserna hyllade henne varmt för hennes hängivna arbete på högtidsdagen.

N. S.

ståndare för den folkhögskola, som staden Nürnberg upprättat efter kriget:

— Förfärligt, säger han. Särskilt blanda skolungdomen. Mina pojkar få aldrig höra annat om fransmän och engelsmän än att de äro löss och lump. Det är andan. Mina pojkar ha varit både i Frankrike och England. De veta ju, att det icke är sant. Puh — nationalism, det är det värsta av allt.

Barnförsäkringslag i Belgien. Regeringsproposition, enhälligt bifallen i parlamentet, stipulerande att till en nationell försäkringsfond erlägger varje arbetsgivare inom fabriks- och verkstadsindustrin 65 centimes per dag för varje anställd man och 35 centimes för kvinna, oavsett om de äro gifta eller icke. Till denna fond bidrar sedan staten med 30 miljoner francs årligen. Från denna fond erhåller nämnda arbetarfamiljer eller barnförsörjare 180 francs för det första, 240 för det andra, 480 francs för det tredje barnet o. s. v. I en barnrik familj

Den berömda

Lina Cavalieri i PARIS

berättar varför hon rekommenderar

Palmolive

"Har Ni den felaktiga uppfattningen, att tvål kan irritera Er hy, beror det på att Ni icke använder den rätta tvålen. Prova Palmolive nästa gång. Det är mitt uppriktiga råd... för att hålla hyn smidig och fraiche".

Lina Cavalieri

Ni har aldrig hört talas om en skönhetsbehandling med så många förespråkare som denna! I Frankrike, som är världsberömt för sina skönhetsbehandlingar av olika slag, har det dagliga bruket av Palmolive tvålen sedan länge blivit en vana — varmt förordad av de främsta bland alla världens skönhetsexperter.

Bland dessa är Mme. Cavalieri det ledande namnet. Hennes råd till sina klienter i de världsberömda skönhetsinstituterna i Paris, Cannes, Biarritz, Monte Carlo och Le Touquet lyder: "Innan Ni går till sängs måste Ni använda Palmolive. Massera varsamt in löddret och skölj sedan med varmt vatten, som gradvis får övergå till kallare. Stryk sedan på min creme Camphorated Jelly No. 5
"Tvätta hyn grundligt med samma tvål på morgonen och använd sedan min Lotion Onctueuse No. 7 innan Ni applicerar min matta Cream No. 2"

Paris är den ledande staden! 63 andra franska städer följa exemplet. Och över hela världen, i 1,691 städer, ha experter nu undersökt och rekommendera enhälligt Palmolive för dagligt bruk.

För Er egen skull,
akta Er för efterrapningar!

Äkta Palmolive tvål är inslagen i grönt crêpepapper med svart band och namnet Palmolive i guldbokstäver. Äkta Palmolive säljes aldrig oinslagen.

50 öre per st.

Colgate-Palmolive-Pect A. B. — Industricentralen — Geflegatan 12 B — Stockholm.

blir det således en ansevärd summa från fonden. Lagen innefattar cirka 800,000 arbetare.

Ingen vitaminbrist. Efter undersökningar i Uppsala bland folkskolebarn av prof. Göthlin har konstaterats, att barn, som lidit av undernäring till följd av vitaminbrist, efter att ett par veckor ha ätit 2 apelsiner om dagen, vid senare undersökningar, med två veckors mellanrum, visade sig äga fullt tillfredsställande vitaminhalt.

Tvenne universitet inrätta lärostolar i esperanto.

Jagelloniska universitetet i Krakau, där Kopernikus en gång verkade, har inrättat en docentur i esperanto. Till den förste innehavaren av posten har utsetts lektorn i polska språket, d:r Tadeusz Hodakowski.

Även vid universitetet i Liverpool skall en lärostol i esperanto upprättas. Den skotske industriidkaren d:r Buchanan, som avled i Liverpool för ett år sedan, har nämligen testamenterat en summa av 4,000 pund sterling till detta ändamål.

Förbundskamrat! Hedvig Karlsson, Oskarsström, död.

Har du gjort allt du kunnat för att göra din klubb, och därmed vår rörelse, större och bättre?

Har du strävat att vidga dina kunskaper och insikter, som underlag för personlig växt och rörelsens förkovran?

Har ditt intresse för det v a s e n t l i g a kommit dig att motarbeta trångsinne och på småfuttigheter baserad kritiklusta inom ditt verksamhetsområde?

Har du nog energiskt för dina likgiltiga kamrater påvisat betydelsen av varför även dessa böra sluta sig till oss?

Genom bejakandet av detta visar du dig som aktiv medarbetare för vår stora sak.

Du inser att på oss alla personligen beror det i hög grad hur individ och samhälle skall gestaltas.

Du själv ger svaret till en del på detta, genom din personliga insats;

Vår gemensamma strävan: I första hand bättre och ljusare förhållanden för de fattigaste och mest betryckta, vidgar sig till den stolta devisen: Rikare liv. Bättre människor. Värdigare livsföring.

Dagens väl utförda uppgifter i sin

Den 21 sistlidne januari avled vår högt skattade kamrat Hedvig Karlsson efter ett par års tålmodigt buret lidande.

Tillhörde kvinnoklubben sedan dess bildande, flera år även dess styrelse.

Hennes djupa känsla för våra idéer och kamratskapets förpliktelser präglade alltid hennes sätt att vara.

Med aktning komma vi att minnas hennes trofasta, kamratliga arbete i klubben.

Frid över hennes minne! *Korresp.*

egen ringhet bilda dock tillsammans den förutsättning, varpå vi oavbrutet måste uppbygga och höja individ som samhälle.

Att klart fatta detta är sporre nog för oss att alla göra vårt bästa.

Se på Edra händer!

äro de röda, nariga och sönderspruckna så låt Gahns Maniol hela dem. Maniol håller dem mjuka, vita och smidiga samt bevarar deras dyrbara ungdomliga skönhet.

MANIOL

HÄNDERNAS BESKYDDARE

I VARJE

AFFÄR

matvaru-, speceri-, mjölk- och brödbod kan Ni köpa

"Apotekarnes"

Vichy, Soda eller Apollinaris

Vattnet för finsmakaren har Ni i Eder närmaste butik.

Telefonanrop: Apotekarnes Vattenfabrik.

Alla för arbetarrörelsen
intresserade kvinnor

böra läsa Landsorganisationens
tidskrift

Fackförenings- rörelsen.

Den utkommer med ett
24-sidigt häfte varje
vecka och kostar för
helt år kr. 6:15, för
halvt år kr. 3:15.

Prenumerationen kan ske antingen
genom postverket eller direkt hos
tidskriftens exp., adress: Landsekre-
tariatet, Barnhusgatan 18, Stockholm.

Illustrerad kokbok.

Matrecept vimlar det utav i alla vecko-
tidningar och i s. k. kvimmosidor. Hur mye-
ken nytta våra husmödrar ha av dessa beror
väl på lusten att sysselsätta sig med dem.
För den som är mera främmande för den
ädra kokkonsten förefalla alla dessa tårt-
och sockerkaksrecept dock tämligen lika.
Det är endast när man ger sig på studium
av den högre kokkonsten som man ser skill-
naden på sätt att laga till mat. Men hu så
mycket ägg, vin, smör, oljor och kryddor det
då skall vara, förutom all den bearbetning
varje rätt skall undergå. Således inte för
fattigt folk. Man drar därför gärna den
slutsatsen att man i ett arbetarhushåll måste
evigt hålla sig till de gamla rätterna stekt
fläsk, pepparrotskött, köttbullar, korv
o. s. v. i den stilen.

Men till julen utkom på Tidens förlag en
kokbok, som man blev glad åt, ty den
innehåller inte en massa vidlyftiga re-
cept, utan sådana som man kan ha
verkligt god nytta utav, även i de enkla
hushållen. Därtill är den ovanligt klart och

Aktiebolaget
Arbetarnes Tryckeri
FOLKETS HUS, STOCKHOLM

TEL.: 22 76, Norr 4043

Postgiro 4739

*

Rekommenderar sig till utfö-
rande av alla slags trycksaker

*

Moderna stilar

Snabbt utförande

Moderata priser

redigt uppställd och genom sina vackra illu-
strationer lärrik i konsten att lägga upp
och servera maten prydligt och läckert. Det
är 200 middagar med nära 400 matrecept
som bjudes husmödrarna jämte många goda
hälsoråd.

Även de vegetariska middagarna äro väl
sammansatta till välbehövlig omväxling för
den animaliska födan.

Kokboken "200 middagar" är en över-
sättning och bearbetning till svenska av den
schweiziska kokbok, som utgivits av F.
Nietlisbach, utförd av Gertie Söderberg.
Priset inb. kr. 4:25. S.

Varje medlem

bör bereda sig att deltaga i agitatio-
nen för värvandet av nya medlem-
mar till den soc.-dem. kvinnorörel-
sen.

ARBETAR-BODENS
DAMEKIPERING

Holländaregatan 7

säljer till lägsta pris Dam- & Barnkoffor.

Dam- & Barnunderkläder.

Extra starka barnstrumpor.

å g e
avregull

det vitamin-mineral-
saltrika havremjö-
let, är ett närande
morgonmål för hela
familjen.

Efterfråga Havregull hos Eder handlande.

S:t Görans Begravningsbyrå

Jenny Larsson.

Fleminggatan 60. Tel. K. 47 24.

Ombesörjer allt vid dödsfall.

Eldbegängelser.

Balsameringar.

Liten familj

blir inte stor om man i
god tid gör sina inköp hos
oss. Upplysningsschryffer
och prislista mot 45 örens porto. Privat
avsändare om så begäras.

Nils Adamsson,

Jakobsgatan 22, Stockholm L.

Morgonbris.

Tidning för den socialdemokratiska kvinnorörelsen.

Utgives av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

Redaktör: Signe Vessman. Tel. Norr 244 36. Upplandsgatan 85, Stockholm.

Expedition: Upplandsgatan 1, 3 tr. Tel. 188 86. Postgiro n:r 50196.

För annonsavdelningen: Astrid Johansson, S:t Eriksgatan 77. Tel. Vasa 158 38.

Prenumerationspris: Helt år kr. 3:—, halvt år kr. 1:50; lösnnummer 25 öre. Prenumeration sker på posten.

Annonspris: Sista sidan 25 öre, textsidan 40 öre pr mm.

Sv. Soc.-dem. Kvinnoförbund.

Ordf.: Signe Vessman. Expeditor: Gulli Bergman. Expedition: Upplandsgatan 1, 3 tr. ö. g. Tel. 188 86. Postgiro 50197.

Stockholms soc.-dem. kvinnoklubbers samorganisation.

Ordf. och korresp. fru Sigrid Lundin, Gröndal. Tel. Gröndal 116. Kassör fru Anna Larsson, Mittelvägen 8, Enskede. Tel. Enskede 1 83.

Sthlns Allm. Kvinnoklubb

sammanträder första torsdagen i varje månad kl. 7.30 e. m. Lokal: Västmannagatan 1, 1 tr. Ordförande fru Anna Carlsson, Jungfrugatan 41 B, 3 tr.

Stockholms södra kvinnoklubb

(soc.-dem.) håller ordinarie sammanträde 2:dra torsdagen i varje månad kl. 8 e. m. å lokalen Kocksgatan 24, sal C, i. p. g. n. b. Ordf. fru Beda Jansson, Blekingegat. 65, 3 tr., Stockholm. Styrelsen.

Stockholm: Kungsholms soc.-dem. kvinnoklubb

sammanträder 2:a fredagen i varje månad kl. 7.30 e. m. Ordf. fru Vilma Iskull, Lindhagensgatan 69. Tel. Kungsh. 67 90.

Stockholm: Vasastadens soc.-dem. kvinnoklubb

har ord. möte 1:sta onsdagen i varje månad å lokalen Gustav Vasa-automaten, Upplandsgatan 51, kl. 7.30 e. m. Uppbörd och inskrivning varje möte. Styrelsen.

Stockholm: S:t Görans soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 2:dra onsdagen i månaden kl. 7.30 e. m. Ordf. fru Jenny Larsson, Arbetaregatan 21. Tel. Kungsh. 97 89.

Södermanlands Enskilda Bank

Solidarisk Bank.

Regeringsgatan 18,
Hornsgatan 66 A,

Kontor i Stockholm:

Norrländsgatan 2,
Slussplan 1-3.

Hamlegårdsgatan 7,
Kungsgatan 60.

Grundad 1865.

Barnhusgatan 18,
Odengatan 52.

Stockholm: Södra Förstädernas soc.-dem. kvinnoklubb

har ord. möte 3:dje onsdagen i månaden kl. 7.30 e. m. Lokal: Liljeholmens församlingshus. Ordf. fru Sigrid Lundin, Gröndal. Tel. Gröndal 116 före kl. 11 f. m.

Föreningen för hembiträden i Stockholm

håller möte 1:sta torsdagen i varje månad (utom juni, juli och augusti) i Studiehemmet, Bryggaregatan 12 b. Styrelsen.

Stockholm: Enskede soc.-dem. kvinnoklubb

håller ord. möte 1:sta måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus, Källvägen. Ordf. fru Anna Larsson, Mittelvägen 8, Enskede. Tel. 1 83.

Stockholms läns soc.-dem. kvinnodistrikt.

Adr.: Ordf. Sara Andersson, Igelboda. Tel. Ektorp 18. Kassör fru Gerda Bergstrand, Bromsten.

Eskestuna soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möte 1:sta onsdagen i varje månad kl. 7 e. m. i Folkets Hus lilla sal. Styrelsen.

Göteborgs soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 1:sta tisdagen i månaden kl. 8 e. m. i Arb.-föreningens H-sal. Styrelsen.

Göteborg; Lundby soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 2:dra måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Samarbetets lokal, Brämargården. Styrelsen.

Göteborg: Majornas soc.-dem. kvinnoklubb

har möte 2:dra måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. å lokalen, Bangatan 24.

Göteborgs östra soc.-dem. kvinnoklubb

håller möten 1:sta onsdagen i varje månad i lokalen Götaholmsgatan 1:sta och 3:dje tisdagen i månaden i lokalen Bondegatan 14 kl. 8 e. m.

Göteborg: Örgryte soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 1:sta onsdagen i månaden kl. 7.30 e. m. i Godtemplarlokalen, Gärdä. Styrelsen.

Hässelby soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 2:dra onsdagen i månaden kl. 8 e. m. i Folkets Hus B-sal. Styrelsen.

Lidingö soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 3:dje måndagen i varje månad kl. 8 e. m. i Torsvik och Skärsåtra omväxlande. Ordf. fru Anna Johansson, adr.: Sirius 3, 2 tr., Torsvik, Lidingö I. Tel. 6 67.

Malmö soc.-dem. kvinnoklubb

håller ord. möte första torsdagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus, sal 7. Ordf. och korresp. sekr. fru Mathilda Mårtensson, Jörgen Ankersgatan 9, Malmö.

Malmö östra soc.-dem. kvinnoklubb

håller ord. möte andra tisdagen i varje månad kl. 7.30 e. m. å Stjärnans sällskapslokaler. Ordf. fru Mathilda Pettersson (tel. 13 66, adr. som ovan), sekr. fru Anna Roos, Gärnäsplan 6. Tel. 119 77.

Mjölby soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möte 3:dje måndagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus. Ordf. Hanna Nygren, Box 31, Mjölby. Styrelsen.

Nacka soc.-dem. kvinnoklubb

håller ord. möte 1:sta onsdagen i varje månad kl. 7.30 e. m. Ordf. fru Annie Wallentheim, Skuru, Ektorp. Tel. Skuru 3 59.

Nynäshamns soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 2:dra mänd. i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus A-sal. Ordf. fru Elsa Eriksson, Centralgatan 68.

Soina soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 1:sta tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Huvudsta och Hagalunds Folkets hus omväxlande. Ordf. fru Sigrid Svärd, Ulriksdal. Tel. Råstahem 48. Styrelsen.

Spånga soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möte 1:sta torsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus. Ordf. fru Alma Herlin, Solhem, Spånga. Tel. 4 92. Styrelsen.

Sundbybergs soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 2:dra måndagen i varje månad kl. 8 e. m. i Nya Folkets Hus C-sal. Ordf. fru Elsa Carlsson, Esplanaden 14. Tel. 5 27. Styrelsen.

Södertälje soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möten 2:dra måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus. Ordf. fru Anna Eriesson, Folkets Hus. Tel. 2 37. Styrelsen.

Tillberga soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möte 1:sta måndagen i varje månad kl. 8.30 e. m. i Folkets Hus.

Turebergs soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 2:dra måndagen i varje månad kl. 8 e. m. i gamla skolan. Ordf. fru Anna Ahlzen, Tureberg. Styrelsen.

Väsby soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möte 2:dra tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets hus. Ordf. fru Karin Enström, Box 81, Uppl. Väsby. Styrelsen.

Stockholm 1931. A.-B. Arbetarnes Tryckeri